

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Κρατίνου 9 & Αθηνάς, Τ.Κ. 105 52, Αθήνα, τηλ. 210 74 91 678

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

στο πλαίσιο

της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων – ιδεών προς χρηματοδότηση από την
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας
Αττικής, Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027»

Περιεχόμενα

I. Συγκρότηση και αποκατάσταση του Αρχείου ΕΚΚΕ. Η Ιστορία του ΕΚΚΕ μέσα από τα Αρχειακά του Τεκμήρια.....	4
II. Δημιουργία Ηλεκτρονικού Ιδρυματικού Αποθετηρίου του ΕΚΚΕ.....	5
III. Ψηφιακές πολιτιστικές και τουριστικές διαδρομές στην πόλη της Αθήνας και της Περιφέρειας Αττικής: Ανάπτυξη μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα νέας γενιάς (smartphones application)	7
IV. Προς τη διατύπωση ενός στρατηγικού πλαισίου σχεδιασμού παρεμβάσεων στο κέντρο της Αθήνας.....	13
V. «Παλιές» και «νέες» μορφές αποκλεισμού: Η διάσταση του φύλου	16
VI. Κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις και αναπτυξιακές προοπτικές περιοχών που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς παρεμβάσεις	20
VII. YouWho? Digital awareness / Ψηφιακή επίγνωση νέων.....	23
VIII. Προέρευνα για τη χάραξη πολιτιστικών οδοιπορικών στην Αττική	28
IX. Προσαρμογή πολιτιστικών πόρων στην κλιματική αλλαγή	29
X. Καινοτομία βασισμένη στον πολιτισμό και την παράδοση: Εντοπισμός επιχειρηματικών μονάδων.....	30
XI. Μελέτη στρατηγικού χάρτη για τη μετά COVID εποχή στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης του κέντρου κεραμοποιίας στο Μαρούσι: Έρευνα κοινού, παιδαγωγική διάσταση ανάπτυξης δεξιοτήτων, ψηφιακή μεταρρύθμιση.....	31
XII. Καταγραφή και μελέτη πολιτιστικών φορέων για όλους τους τομείς της οικονομίας και η προσαρμογή τους στις νέες συνθήκες.....	32
XIII. Η στάση των δημιουργών/καλλιτεχνών απέναντι στις φυσικές καταστροφές, την κλιματική αλλαγή και την πανδημία του COVID-19	33
XIV. Η ανθεκτικότητα της ελληνικής οικογένειας απέναντι στην πανδημία.....	34
XV. Κατανάλωση και Αειφορία στην εποχή πανδημίας και μετά από αυτή.....	36
XVI. Ενδυνάμωση της Αλληλεγγύης και Εμπιστοσύνης στη μετά COVID-19 εποχή	38
XVII. Ευέλικτη Εργασία, Απασχολησιμότητα και Ανθεκτικότητα της απασχόλησης στη μετά COVID-19 εποχή.....	39
XVIII. Περιορισμοί στην κινητικότητα και τη μετανάστευση στη μετά COVID-19 εποχή	41

XIX. Αξιολόγηση των μέτρων που αφορούν την παιδική φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό στην Περιφέρεια Αττικής.....	43
XX. Ανθεκτικότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (RESADAPT): Κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανισότητες στην Περιφέρεια Αττικής.....	45

I. Συγκρότηση και αποκατάσταση του Αρχείου ΕΚΚΕ. Η Ιστορία του ΕΚΚΕ μέσα από τα Αρχειακά του Τεκμήρια

Πλαίσιο

Περισσότερο από εξήντα χρόνια μετά την ίδρυσή του (ΦΕΚ 226, τχ. Α΄, 20 Οκτωβρίου 1959), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), ένας πρωτοποριακός ερευνητικός φορέας, το μοναδικό θεσμοθετημένο κέντρο για τη διεξαγωγή της Κοινωνικής Έρευνας στην Ελλάδα, παραμένει πρακτικά για τους κοινωνικούς επιστήμονες και τους ιστορικούς, κατ' ακολουθία και για τους ίδιους τους ερευνητές που υπηρέτησαν και υπηρετούν το συγκεκριμένο θεσμό, πόσω μάλλον για το ευρύτερο κοινό, ένας οικείος «άγνωστος». Στην κατεύθυνση αυτή, η δημιουργία **μιας ασφαλούς υποδομής, δηλαδή ενός οργανωμένου και καταλογογραφημένου Αρχείου** του Κέντρου και ενός **Αρχείου Προφορικών Μαρτυριών**, είναι απολύτως αναγκαία.

Αντικείμενο

Αντικείμενο του προτεινόμενου έργου αποτελεί η **αποκατάσταση και ταξινόμηση** του υφιστάμενου αρχείου του ΕΚΚΕ, καθώς και η **συγκρότηση και δημιουργία αρχειακών σειρών** που καλύπτουν τα πεδία της ερευνητικής του δραστηριότητας όπως αυτά εξελίχθηκαν μέσα στον χρόνο.

Το προτεινόμενο εγχείρημα το οποίο προβλέπει ουσιαστικά την ανάπτυξη ενός νέου πεδίου έρευνας σε δύο κατευθύνσεις:

Α) Η καταγραφή και ταξινόμηση των αρχειακών τεκμηρίων που παραμένουν εν πολλοίς διάσπαρτα στην Γραμματεία του Διοικητικού Συμβουλίου, την Διεύθυνση Διοικητικού, στο Λογιστήριο και τον Ειδικό Λογαριασμό, στην Τράπεζα Κοινωνικών Δεδομένων του ΕΚΚΕ, στο Εκδοτικό Τμήμα και την Βιβλιοθήκη, καθώς και οι «κρυμμένοι θησαυροί» στα γραφεία των ερευνητών του ΕΚΚΕ, αποτελούν μόνον ένα σκέλος της έρευνας, που επιδιώκει την ανασύσταση ενός ισχυρού –και επιλεκτικά δημοσιοποιήσιμου– αρχειακού ιστού.

Β) Στην ίδια κατεύθυνση προβλέπεται η δημιουργία ενός αρχείου προφορικών μαρτυριών κοινωνικών επιστημόνων (κοινωνιολόγων, πολιτικών επιστημόνων, ανθρωπολόγων, οικονομολόγων, αρχιτεκτόνων-πολεοδόμων και ιστορικών) οι οποίοι συνέδεσαν κάποια φάση της ερευνητικής διαδρομής και των επιστημονικών τους αναζητήσεων με το ΕΚΚΕ. Ο κατάλογος των ονομάτων δεν περιορίζεται στα ηγετικά στελέχη του Κέντρου αλλά εκτείνεται σε πρόσωπα που πλαισίωσαν το ΕΚΚΕ από τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του ή μετείχαν στα πρώτα ερευνητικά βήματα που ενίσχυσαν τις προσπάθειες για τη δημιουργία του.

Δράσεις

- Προεπισκόπηση πεδίου
- Διεξαγωγή του έργου
- Δημοσιοποίηση του έργου

Εκτιμώμενος προϋπολογισμός 120.000 ευρώ

II. Δημιουργία Ηλεκτρονικού Ιδρυματικού Αποθετηρίου του ΕΚΚΕ

Πλαίσιο

Η εκδοτική δραστηριότητα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών αρχίζει από το 1962 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Επικεντρώνεται κυρίως στην παραγωγή βιβλίων τόσο θεωρητικού περιεχομένου όσο και βιβλίων που περιέχουν αποτελέσματα ερευνών που διεξάγονται στο ΕΚΚΕ, καθώς και άλλων επιστημονικών εργασιών (Κείμενα Εργασίας/Working Papers κ.ά.). Το ΕΚΚΕ διαθέτει βιβλιοθήκη η οποία καλύπτει όλους τους τομείς των κοινωνικών επιστημών. Περιλαμβάνει βιβλία (περισσότερους από 35.000 αντίτυπα), έντυπα περιοδικά (350 τίτλους) και ηλεκτρονικά (πάνω από 10.000 τίτλους), διδακτορικές διατριβές, στατιστικά δελτία της ΕΣΥΕ, εκδόσεις Οργανισμών κ.ά. Μεταξύ αυτών και όλες τις εκδόσεις του Κέντρου.

Αντικείμενο

Το προτεινόμενο έργο αφορά στη δημιουργία ενός **ενιαίου συστήματος ψηφιακής βιβλιοθήκης** και στη διάθεσή της μέσω διαδικτύου σε όλες τις κατηγορίες της πανεπιστημιακής και ερευνητικής κοινότητας αλλά και στο ευρύ κοινό.

Σκοπός

Σκοπός του έργου είναι η άμεση και ελεύθερη πρόσβαση (open access) μέσω διαδικτύου των πολιτών στο επιστημονικό περιεχόμενο όλων των ερευνητικών έργων που έχει αναλάβει και εκτελέσει το ΕΚΚΕ με προστιθέμενα –επιδιωκόμενα– οφέλη **την άρση κάθε περιορισμού (γεωγραφικού ή κοινωνικού)** στην πρόσβαση του υπάρχοντος ερευνητικού έργου-υλικού, υπέρβαση του παραδοσιακού τρόπου διάχυσης της γνώσης και πρόσβασης σε αυτήν, δραματική μείωση του χρόνου που απαιτείται για την αναζήτηση και εξεύρεση επιστημονικού ερευνητικού υλικού σχετικού με τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, την παροχή του υλικού ως εκπαιδευτικού ψηφιακού υλικού στα ακαδημαϊκά τμήματα των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη μακροχρόνια διατήρησή του και τη διάσωση της 55χρονης ερευνητικής παραγωγής του Κέντρου.

Στόχος είναι η **ψηφιοποίηση** του συνόλου της επιστημονικής ερευνητικής παραγωγής του ΕΚΚΕ και η **δημιουργία Υποδομής** οργανωμένου ψηφιακού περιεχομένου, η **δημιουργία Ηλεκτρονικού Ιδρυματικού Αποθετηρίου**.

Συγκεκριμένα:

α. Τα βιβλία του ΕΚΚΕ

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών από το 1963 μέχρι σήμερα έχει εκδώσει περίπου 250 τίτλους βιβλίων οι οποίοι είναι αποτελέσματα ερευνών που διεξήχθησαν από ερευνητές ή συνεργάτες του Κέντρου, μελέτες θεωρητικού περιεχομένου, πρακτικά Συνεδρίων που διοργάνωσε το Κέντρο, μεταφράσεις κλασικών βιβλίων Κοινωνιολογίας και άλλες επιστημονικές εργασίες, στα πεδία: Κοινωνιολογία - Σύγχρονη ελληνική κοινωνία (που αποτελεί και τη μεγαλύτερη θεματική ενότητα), Θεωρία και μέθοδοι κοινωνικών επιστημών, Πολιτική Κοινωνιολογία, Δημογραφία και πληθυσμιακές εξελίξεις, Μετανάστευση - παλιννόστηση - απόδημος ελληνισμός, Κοινωνική Ανθρωπολογία - Ανθρωπογεωγραφία.

β. **Μη δημοσιευμένη βιβλιογραφία (γκρίζα βιβλιογραφία)**, η οποία περιλαμβάνει μη δημοσιευμένες αλλά δημοσιοποιημένες έρευνες των ερευνητών ή συνεργατών του ΕΚΚΕ, ολοκληρωμένες έρευνες σε μορφή report οι οποίες δεν εκδόθηκαν γιατί δεν υπήρχε πρόβλεψη κονδυλίου από το πρόγραμμα.

γ. **Το αρχείο του ΕΚΚΕ** το οποίο περιλαμβάνει υλικό σχετικό με την ιστορία του ΕΚΚΕ και κατ' επέκταση με την ιστορία των Κοινωνικών Επιστημών στην Ελλάδα.

Οφέλη

1) *Όσον αφορά τους Έλληνες πολίτες:*

- Άμεση και ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών στο επιστημονικό περιεχόμενο του Αποθετηρίου.
- Ενδυνάμωση του ενδιαφέροντος των νέων για την επιστήμη και την έρευνα.
- Τα ερευνητικά αποτελέσματα γίνονται δημόσιο αγαθό, όρος απαραίτητος της χρηματοδοτούμενης έρευνας από δημόσιους πόρους.
- Προβολή της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς παρέχοντας σπάνιο ψηφιοποιημένο περιεχόμενο.
- Εναρμόνιση με τις διεθνείς τάσεις και τις επιταγές της ΕΕ, η οποία εφιστά την προσοχή στη σημασία της ψηφιοποίησης, διατήρησης και διάθεσης με ελεύθερη πρόσβαση.

2) *Όσον αφορά την ακαδημαϊκή-ερευνητική κοινότητα*

- Άμεση και ελεύθερη πρόσβαση σε πολύτιμη επιστημονική γνώση, η οποία συμβάλλει στην εντατικοποίηση των επιστημονικών πεδίων.
- Μέσα στον καταγισμό από πληροφορίες ανέλεγκτες στο χρήστη του διαδικτύου, το Αποθετήριο θα προσφέρει εγκυρότητα της γνώσης, αφού η πρόσβαση αφορά γνώση η οποία επιστημονικά έχει ελεγχθεί.
- Αύξηση της αναγνωρισιμότητας και απήχησης του επιστημονικού έργου.
- Παρακολούθηση της πορείας του επιστημονικού έργου μέσω υπηρεσιών και εργαλείων αποθετηρίων.
- Διατήρηση του επιστημονικού υλικού, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.
- Ενίσχυση της επικοινωνίας των μελών της επιστημονικής κοινότητας.
- Διαχείριση και έλεγχος μέσω Διαδικτύου.

3) *Όσον αφορά τον ερευνητικό φορέα (ΕΚΚΕ)*

- Διεθνής και διαχρονική προβολή και ανάδειξη του έργου του.
- Μακροχρόνια διατήρηση του ψηφιακού επιστημονικού περιεχομένου για τις επόμενες γενιές.
- Αποτελεσματικότερη διαχείριση της έρευνας.
- Ανάπτυξη σύγχρονων και ποιοτικών υπηρεσιών.
- Ηλεκτρονική διάθεση του υλικού με σκοπό στο μέλλον να «χτιστούν» και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας όπως:
- άμεση εξαγωγή στοιχείων κίνησης και χρήσης των δημοσιευμάτων (επισκεψιμότητα, αναγνωσιμότητα, ανάκτηση υλικού, citation rates),
- συντήρηση και ανανέωση καταλόγων δημοσιεύσεων,
- αυτόματη μεταβίβαση σε άλλα αποθετήρια και διαθέτες περιεχομένου στο διαδίκτυο

Εκτιμώμενος προϋπολογισμός 300.000-350.000 ευρώ

III. Ψηφιακές πολιτιστικές και τουριστικές διαδρομές στην πόλη της Αθήνας και της Περιφέρειας Αττικής: Ανάπτυξη μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα νέας γενιάς (smartphones application)

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Ιωάννα Παπαθανασίου, Διευθύντρια Ερευνών ΙΠΕ/ΕΚΚΕ, Ολυμπία Σελέκου, Διευθύντρια Ερευνών ΙΠΕ/ΕΚΚΕ, Ιωάννα Τσίγκανου, Αναπληρώτρια Διευθύντρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

Το Πλαίσιο

Η προτεινόμενη ερευνητική, αναπτυξιακή και καινοτόμος Δράση ανταποκρίνεται στον **Στόχο Πολιτικής 1** του Προγράμματος «Αττική 2021-2027» της Περιφέρειας Αττικής (Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας).

Πρόκειται για τη δημιουργία μιας έξυπνης καινοτόμου ηλεκτρονικής εφαρμογής συμβατής με τη λειτουργία των έξυπνων κινητών τηλεφώνων και εντάσσεται στο πλαίσιο της RiS3 (έξυπνη εξειδίκευση). Η δημιουργία της εφαρμογής αυτής προσφέρεται για εκμετάλλευση από φορείς, επιχειρήσεις και επιχειρηματίες τουρισμού. Στόχο έχει την ανάδειξη του πολιτιστικού και πολιτισμικού αποτυπώματος της Περιφέρειας Αττικής. Όπως τονίζεται στο κείμενο των **κύριων αναπτυξιακών προκλήσεων ανά στόχο πολιτικής**, «Στα δυνατά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Αττικής περιλαμβάνονται τα μοναδικά τοπότητα παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι πολιτιστικές υποδομές, και χωρικές ενότητες με δυναμική περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού. Η αναβάθμιση του εκτενούς πολιτιστικού αποθέματος και της τουριστικής δυναμικής σε συνδυασμό με παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, δύναται να συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της Αττικής και της κοινωνικής ένταξης των ομάδων στόχου που θα εμπλακούν, αξιοποιώντας το τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο».

Ως εκ τούτου προτείνεται η δημιουργία ενός δυναμικού ηλεκτρονικού περιβάλλοντος πληροφόρησης και περιήγησης σε σημαντικά και μοναδικά τοπότητα της Περιφέρειας Αττικής το οποίο θα συμπεριλαμβάνει ιστορικά στοιχεία και τεκμήρια, αλλαγές χρήσεων με την πάροδο του χρόνου, στοιχεία κοινωνικά και αποτυπώματα λαϊκής τέχνης και πολιτισμού ανά εποχή κ.λπ.

Στόχος είναι η δημιουργηθείσα εφαρμογή να διατίθεται από φορείς τουρισμού στους επισκέπτες της Περιφέρειας προς ενίσχυση των τουριστικών διαδρομών και της επισκεψιμότητας των μνημείων. Με τον τρόπο αυτό μεγεθύνεται η τουριστική δυναμική και ενισχύεται η οικονομική ανάπτυξη συγκεκριμένων τόμων μνήμης, πολιτισμού και ιστορίας (ενδεικτικά, αρχαιολογικοί τόποι, βιομηχανικά κτήρια, σημαντικά αρχιτεκτονικά δημιουργήματα).

Ένταξη στους στόχους του ΕΚΚΕ:

Η βασική ιδέα του προτεινόμενου έργου για την ανάπτυξη ενός ηλεκτρονικού περιβάλλοντος ψηφιακών πολιτιστικών και τουριστικών διαδρομών στην πόλη της Αθήνας και της Περιφέρειας Αττικής, κατάλληλου για χρήση σε κινητά τηλέφωνα νέας γενιάς, απορρέει από την ερευνητική δραστηριότητα και τρέχουσα στοχοθεσία του ΕΚΚΕ. Στα 60 περίπου χρόνια λειτουργίας του, το Κέντρο παρουσιάζει μακροχρόνια ερευνητική ενασχόληση με θέματα πολιτισμού και τουρισμού. Από την άλλη πλευρά παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις, επιδιώκει την ενσωμάτωση της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην ερευνητική του δραστηριότητα καθώς και τη σύζευξη της έρευνας με σύγχρονους τρόπους και καινοτόμα μέσα ανάδειξης των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Παράλληλα η ερευνητική δραστηριότητα προσαρμόζεται στο διαρκώς εξελισσόμενο σύγχρονο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον έτσι ώστε να ανταποκρίνεται σε σύγχρονες ανάγκες και αιτήματα.

Ένταξη στους στόχους της Έξυπνης Εξειδίκευσης :

Το προτεινόμενο έργο εντάσσεται στην *έννοια της Έξυπνης Εξειδίκευσης στην έρευνα και στην καινοτομία (Research and Innovation Strategy for Smart Specialization)*, η οποία επιδιώκει τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ επιστήμης και αγοράς, ούτως ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να μετατρέπονται με έξυπνο και βιώσιμο τρόπο σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Ειδικότερα, το προτεινόμενο έργο υπηρετεί με άμεσο τρόπο την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων μέσω καινοτομιών καθώς και την διερεύνηση νέων μορφών καινοτομίας όπως η ανοιχτή και φιλική προς τον χρήστη καινοτομία και η κοινωνική καινοτομία και η καινοτομία υπηρεσιών. Μάλιστα εντάσσεται απολύτως στους κεντρικούς στόχους της ερευνητικής στρατηγικής για το τρίπτυχο Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες καθώς με τη δημιουργία της προτεινόμενης ψηφιακής εφαρμογής αποσκοπεί στην *ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας καινοτόμων παρεμβάσεων της επιστήμης και τεχνολογίας στον τομέα του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, με έμφαση στην ενίσχυση και προώθηση της διαθεματικής & διεπιστημονικής έρευνας - από τις θετικές επιστήμες έως τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες βασισμένο στη γνώση γύρω από τον ελληνικό πολιτισμό.*

Παράλληλα με τη δημιουργία και τη διάθεση ενός καινοτόμου προϊόντος πολιτισμού και τουρισμού αποσκοπεί και στην *προώθηση, διάχυση και παραγωγική ενσωμάτωση της ανοικτής καινοτομίας στις δραστηριότητες των φορέων και της οικονομίας του σύγχρονου πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και στην αξιοποίηση της νέας γνώσης, με στόχο τη διαφοροποίηση του πολιτιστικού προϊόντος, το σχεδιασμό νέων υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και την ενίσχυση της πολιτιστικής δραστηριότητας σε διάφορες κοινωνικές και οικονομικές της εκφάνσεις.*

Επιπρόσθετα με τη δημιουργία ενός νέου καινοτόμου προϊόντος πολιτισμού και τουρισμού *αποσκοπεί στην ανάδειξη του δίπολου 'πολιτισμού-τουρισμού' ως κινητήρια δύναμη της ψηφιακής επιχειρηματικότητας της χώρας, με αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού της χώρας για την ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών, προηγμένων προϊόντων και υπηρεσιών στον χώρο του πολιτισμού και του τουρισμού βασισμένων στις νέες τεχνολογίες αιχμής.*

Τέλος το προτεινόμενο έργο υπηρετεί ποικιλοτρόπως την *εμβληματική πρωτοβουλία (flagship initiative) για την «πολιτιστική κληρονομιά, επιστήμη & τεχνολογία».*

Το Αντικείμενο

Πρόκειται για την ανάπτυξη μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής προς χρήση κινητών τηλεφώνων νέας γενιάς (smartphoneapplication) η οποία εμπεριέχει ψηφιακές τουριστικές διαδρομές και ιστορικές πολιτιστικές αναδρομές για την πόλη της Αθήνας και της Περιφέρειας Αττικής. Το συγκεκριμένο εγχείρημα είναι εγχείρημα τεχνικής φύσης - η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής - το οποίο όμως προϋποθέτει ένα ερευνητικό σκέλος αναγκαίο για να τροφοδοτηθεί το περιεχόμενο της εφαρμογής.

Η βασική ιδέα είναι να παρέχεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο χρήστη (επισκέπτη, τουρίστα, μαθητή κλπ.) μέσω μιας εφαρμογής που θα εγκαθίσταται στο κινητό του τηλέφωνο να μπορεί να περιηγηθεί ζωντανά σημαντικά μνημεία στην ιστορική διαχρονία και συγχρονία.

Μέσω αυτής της εφαρμογής παρέχεται τελικά η δυνατότητα στον χρήστη να περιδιαβαίνει τα σημαντικά τοπόσημα ταυτόχρονα στο παρελθόν και στο παρόν, να συνδυάζει κάθε φορά το μνημείο ή το αξιοθέατο με την ιστορία του, να αντιλαμβάνεται όψεις της κοινωνικής ζωής σε διάφορες εποχές. Η συγκεκριμένη εφαρμογή υπερβαίνει στους στόχους μιας συνηθισμένης ξενάγησης καθώς παρέχει την ελευθερία στο χρήστη να διαθέσει το χρόνο του όπως επιθυμεί, να ακολουθήσει όποια διαδρομή κάθε φορά επιθυμεί σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά του, να ξαναεπισκεφτεί τόπους ειδικού

ενδιαφέροντος, να αισθανθεί μέρος της ζωής των τοποσήμων, να ανατρέξει στις πληροφορίες της εφαρμογής ανά πάσα στιγμή.

Επιπρόσθετα, λόγω του ότι το ερευνητικό εγχείρημα ξεπερνά στερεότυπους τρόπους ξενάγησης παρέχει τη δυνατότητα στο χρήστη να γίνει κοινωνός πληροφοριών που αφορούν και άλλες όψεις της ιστορίας, όπως την κοινωνική ιστορία, την οικονομική εξέλιξη, την ιστορία των επαγγελμάτων, κ.λπ.

Τα στάδια υλοποίησης του έργου

A) Ερευνητικό στάδιο

Το προτεινόμενο έργο συνδέεται με τη διερεύνηση της ιστορίας, του πολιτισμού και της μνήμης και ως εκ τούτου έχει πολλαπλές απαιτήσεις. Προϋποθέτει συνδυασμό ειδικοτήτων και επιστημών. Βασίζεται στην προϋπάρχουσα γνώση αλλά και στη σώρευση νέας. Επιχειρεί να διαπεράσει στρώματα μνήμης τα οποία ή έχουν λησμονηθεί, είτε έχουν συγκαλυφθεί. Με αφετηρία την ανάδειξη του πλούτου της κοινωνικής, πολιτιστικής και οικονομικής ζωής των επιλεγέντων μνημείων ή τοποσήμων το προτεινόμενο έργο θα κινηθεί και πέραν των στερεοτυπικών μορφών ξενάγησης - προβολής της μνήμης των επιλεγέντων μνημείων ή τοποσήμων.

Πιο συγκεκριμένα προβλέπονται οι παρακάτω διακριτές εργασίες:

- Εντοπισμός των 'τόπων' και των 'μνημείων'.
- Χαρτογράφηση εναλλακτικών διαδρομών περιήγησης.
- Αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν τις ίδιες τις διαδρομές (ιστορία των δρόμων).
- Συλλογή έντυπου υλικού (Τύπος, αρχεία, βιβλία, γραπτές μαρτυρίες, λευκώματα κλπ.).
- Συλλογή οπτικού υλικού (φωτογραφίες, βίντεο κλπ.).
- Συλλογή ηχητικού υλικού (προφορικές μαρτυρίες, μουσική, τραγούδια κλπ.).
- Αξιολόγηση και σύνθεση του υλικού που θα χρησιμοποιηθεί για το περιεχόμενο της εφαρμογής.

B) Στάδιο κατασκευής / δημιουργίας της εφαρμογής

Η κατασκευή της εφαρμογής προϋποθέτει I) τον καθορισμό των τεχνικών προδιαγραφών και II) την διασφάλιση αδειών και ενδεχομένως και δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας.

Συγκεκριμένα:

1) Ορισμός τεχνικών προδιαγραφών (specifications) της εφαρμογής

- Η εφαρμογή θα είναι σε θέση να εμφανίζει ένα χάρτη του Google Maps, πάνω στον οποίο θα προϋπάρχουν συγκεκριμένα σημεία ενδιαφέροντος για τους χρήστες - τουρίστες, ως markers. Ο χρήστης θα μπορεί να πατήσει τα markers αυτά ώστε να εμφανιστούν στο κινητό του οι πληροφορίες για το σημείο επιλογής του.
- Στον χάρτη της εφαρμογής θα είναι ορατές προδιαγεγραμμένες διαδρομές τις οποίες ο εκάστοτε χρήστης της εφαρμογής θα καλείται να ακολουθήσει για να κάνει μια ή περισσότερες περιηγήσεις.
- Η εφαρμογή θα είναι σε θέση να εντοπίζει ποιο σημείο βρίσκεται πιο κοντά στον χρήστη της εφαρμογής (με χρήση GPS για γεωγραφικό εντοπισμό του χρήστη) και μέσω οδηγιών να τον κατευθύνει σε αυτό και στη συνέχεια στο επόμενο σημείο όπως αυτό ορίζεται στη προδιαγεγραμμένη κάθε φορά διαδρομή της επιλογής του, έως ότου να φτάσει στο τέλος της προτεινόμενης προδιαγεγραμμένης διαδρομής.
- Η εφαρμογή θα κάνει χρήση δεδομένων περιήγησης (3G κλπ.), καθώς το Google Maps βασίζεται σε αυτά για τη λειτουργία του.
- Η εφαρμογή θα τρέχει σε iOS και Android (κατ' ελάχιστο) και θα είναι γραμμένη με κάποιο framework (**Apache Cordova**, **Ionic** ή κάτι αντίστοιχο) το οποίο θα επιτρέπει την εγκατάσταση και χρήση της και στα 2 λειτουργικά (κατ' ελάχιστο), με προαιρετική χρήση και για Windows Phone. Ιδανικά, η εφαρμογή θα μπορεί να λειτουργεί και σε παλαιότερες εκδόσεις των λειτουργικών (1-2 εκδόσεις πίσω από την τρέχουσα/τελευταία).
- Η εφαρμογή ίσως να χρειαστεί να λειτουργεί με χρήση ενός **API key** της Google έτσι ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία της όσον αφορά τα αιτήματα προς τους servers της Google. Εάν κριθεί ότι το Google API key είναι απαραίτητο, τότε θα αγοραστεί από το ΕΚΚΕ και θα δοθεί στην ομάδα που θα κληθεί να αναπτύξει την εφαρμογή.
- Η εφαρμογή θα έχει αποθηκευμένα σε εσωτερική βάση δεδομένων τα σημεία ενδιαφέροντος (γεωγραφικές συντεταγμένες, εικόνες, πληροφορίες) και την προδιαγεγραμμένη διαδρομή. Οι γεωγραφικές συντεταγμένες, οι εικόνες, οι πληροφορίες για τα σημεία ενδιαφέροντος καθώς και η προδιαγεγραμμένη διαδρομή θα δοθούν από το ΕΚΚΕ εγκαίρως στην ομάδα που θα κληθεί να αναπτύξει την εφαρμογή.
- Η εφαρμογή θα πρέπει να μπορεί να λειτουργεί σε 2 γλώσσες: Ελληνικά και Αγγλικά. Επομένως και το περιεχόμενο της εφαρμογής θα συνταχθεί και στις δύο αυτές γλώσσες.

- Όταν ένας χρήστης πλησιάζει ένα σημείο (βρίσκεται πχ σε απόσταση 50 μέτρων από αυτό), τότε η εφαρμογή θα τον ενημερώνει ότι έφτασε κοντά σε αυτό και θα τον παροτρύνει να δει πληροφορίες γι' αυτό μέσω ενημέρωσης στην οθόνη της εφαρμογής.

II) Διασφάλιση αδειών και δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας

Καθώς ο χρόνος διασφάλισης των σχετικών αδειών από την Google δεν προβλέπεται ότι υπερβαίνει το χρονικό διάστημα του ενός μηνός η διασφάλιση των σχετικών αδειών δεν συνιστά πρόβλημα για την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου. Η ερευνητική ομάδα σκοπεύει να αιτηθεί την κατοχύρωση της πνευματικής ιδιοκτησίας του έργου καθώς και δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας. Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών κρίνεται σημαντική καθώς θα συμβάλει στη βιωσιμότητα του προτεινόμενου έργου στο μέλλον μέσα από την ευρεία διάχυση και προώθησή του. Για το σκοπό αυτό το ΕΚΚΕ θα ενεργοποιήσει την Προγραμματική Συμφωνία που έχει συνάψει με το Δήμο της Αθήνας και θα επιδιώξει αντίστοιχες συμφωνίες με τα Υπουργεία Παιδείας, Πολιτισμού και Τουρισμού, καθώς επίσης και με συλλογικούς φορείς του τουρισμού, όπως, ενδεικτικά, επιμελητήρια, ενώσεις κ.λπ.

Γ) Στάδιο παρουσίασης και διάχυσης της εφαρμογής

Κατά το στάδιο αυτό θα διαμορφωθεί και θα σχηματιστεί το περιεχόμενο της εφαρμογής καταλήγοντας σε διαφορετικού τύπου προϊόντα όπως:

- Δημιουργία λευκώματος σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή
- Δημιουργία της εφαρμογής για χρήση σε υπολογιστή
- Δημιουργία της εφαρμογής για χρήση σε κινητό τηλέφωνο νέας γενιάς μετά ή άνευ δυνατότητας πρόσβασης σε διαδίκτυο.

Παράλληλα, η διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από την έρευνα στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου θα διενεργηθεί με τη μορφή δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά διεθνούς κύρους, ανακοινώσεων σε διεθνή συνέδρια και την έκδοση ενός συλλογικού τόμου.

IV. Προς τη διατύπωση ενός στρατηγικού πλαισίου σχεδιασμού παρεμβάσεων στο κέντρο της Αθήνας

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Ιωάννα Τσίγκανου, Αναπληρώτρια Διευθύντρια Ινστιτούτου Πολιτικών Ερευνών

Το πλαίσιο

Η προτεινόμενη Δράση ανταποκρίνεται στο **Στόχο Πολιτικής 2του Προγράμματος της Αττικής 2021-2027** («Μια πιο πράσινη, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μεταβατική προς την οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης»).

Όπως τονίζεται «στρατηγική επιλογή του Προγράμματος της Αττικής 2021-2027 αποτελεί η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, όπως και η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος σε όρους ρύπανσης και θορύβου μέσω προώθησης πράσινων δράσεων, ενίσχυσης των υποδομών της τοπικής αυτοδιοίκησης και μέσω παρεμβάσεων βιώσιμης αστικής κινητικότητας». Όπως επίσης τονίζεται, «πλέον, είναι περισσότερο από απαραίτητη, η ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, η στοχευμένη ανάπλαση περιοχών της μητρόπολης, η αναζωογόνηση και απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων και τέλος η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Ταυτόχρονα, έμφαση δίνεται στην προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου και των επιπτώσεων του φαινομένου της «αστικής θερμικής νησίδας», που προκαλείται από τις υποβαθμισμένες ατμοσφαιρικές συνθήκες σε συνδυασμό με τις ελλείψεις σε πράσινες επιφάνειες εντός του αστικού ιστού. Επιπλέον, θα προωθηθούν δράσεις για την ενίσχυση των πράσινων υποδομών σε τοπικό επίπεδο, όπως και για την περαιτέρω αξιοποίηση και αναβάθμιση υφιστάμενων μητροπολιτικού χαρακτήρα χώρων πρασίνου (π.χ. Πεδίον του Άρεως, Αττικό Άλσος, Πάρκο Τρίτση) σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις του τομεακού Προγράμματος (δημιουργία Φαληρικού Πάρκου) και του Ταμείου Ανάκαμψης (διπλή ανάπλαση Βοτανικού – Ελαιώνα, ανάπλαση παραλιακού μετώπου Αθήνας, Βασιλικά κτήματα Τατοΐου, Δυτική Αθήνα κ.λπ.)».

Το Αντικείμενο

Η προτεινόμενη Δράση έχει ως σκοπό να καθορίσει το πλαίσιο αναπτυξιακών δράσεων για το κέντρο της πόλης σε οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό, λειτουργικό και αισθητικό επίπεδο. Παρά τα μεγάλα και κρίσιμα προβλήματά της, η Αθήνα είναι μια δυναμική μητρόπολη που μπορεί να γίνει λειτουργική, δημιουργική, ελκυστική, αρκεί να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα μέσα από μια ταχεία εφαρμογή στοχευμένων πρωτοβουλιών για την ενίσχυση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού. Προς αυτήν την κατεύθυνση, διατυπώνεται ένα σχέδιο για μια πόλη που θα εκφράζει όλους τους πολίτες της. Κι αυτό γιατί η πόλη είναι ένα «έργο» που δημιουργείται συλλογικά από τους κατοίκους της, τους επισκέπτες της, όσους ζουν και εργάζονται σ' αυτήν και χρησιμοποιούν τους πόρους της.

Σε αυτή τη συγκυρία είναι σημαντικό να τεθεί ένα πλαίσιο σχεδιασμού συνολικά για την πόλη αλλά και για κάθε επιμέρους παρέμβαση, έτσι ώστε να ανατραπεί ο αποσπασματικός χαρακτήρας των παρεμβάσεων που έως σήμερα πραγματοποιούνται από διάφορους φορείς χωρίς συνεκτικότητα και συνέχεια. Σε αυτό το πνεύμα, θα διατυπωθεί ένα **συνολικό σχέδιο για την πόλη το οποίο θα βασίζεται σε εκτεταμένη εμπειρική διερεύνηση αναγκών**. Προκειμένου αυτό το σχέδιο να είναι ρεαλιστικό, αξιόπιστο και κοινωνικά αποδεκτό, θα πρέπει να αποτυπώνει τις απόψεις, τις ανησυχίες, τις αγωνίες και τις προτεραιότητες των εμπλεκόμενων μερών.

Οι Στόχοι

Η προτεινόμενη δράση θέτει ως κεντρικό στοιχείο του σχεδιασμού τους ίδιους τους πολίτες, που ζουν, κατοικούν, εργάζονται και κινούνται μέσα στην πόλη και σε αυτούς που την επισκέπτονται. Για αυτό και το σχέδιο για την Αθήνα αφορά κατεξοχήν τα δικαιώματα των πολιτών στην ίδια τους την πόλη:

- το δικαίωμα σε μια πόλη βιώσιμη, που θα διαχειρίζεται με σύνεση και δικαιοσύνη τους πόρους της, φυσικούς και οικονομικούς, και τα δημόσια αγαθά της,
- το δικαίωμα σε μια πόλη όπου θα γίνονται σεβαστά όλες οι ιδιαιτερότητες και τα δικαιώματα των ανθρώπων,
- το δικαίωμα σε μια πόλη καθαρή, φιλική και ασφαλή,
- το δικαίωμα σε μια πόλη που θα προστατεύει τους ασθενέστερους κατοίκους της και θα προσφέρει ευκαιρίες κοινωνικής ένταξης σε όλους,
- το δικαίωμα σε μια πόλη όπου θα ενθαρρύνεται η δημιουργία, η συμμετοχή, η καινοτομία και η ανάπτυξη και
- το δικαίωμα σε μια πόλη πολιτισμένη.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Δράσης θα συμπεριλαμβάνει **ερευνητικές ενέργειες αλλά και δράσεις ευαισθητοποίησης – εφαρμογής** που στοχεύουν στα παρακάτω, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και ενδιαφερόμενους:

- **Ενσωμάτωση (inclusion)**
- **Συμμετοχή**
- **Βιωσιμότητα**
- **Ευημερία**

Το πλαίσιο διατύπωσης ενός **συνολικού σχεδίου για την πόλη** θα πρέπει να εξασφαλίζει δράσεις ως προς τα εξής διακριτά αλλά και αλληλοτροφοδοτούμενα θεματικά πεδία:

Συνθήκες ασφαλούς διαβίωσης και διατήρησης της κοινωνικής συνοχής
Επιστροφή των κατοίκων στην πόλη
«Εξευγενισμός» και αναζωογόνηση του κέντρου
Ανάκτηση των δημοσίων χώρων και αναβάθμιση της «εικόνας» της πόλης
Υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης προς τους κατοίκους και αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας
Οικονομία της πόλης και ενίσχυση της πολιτιστικής δημιουργίας και των νέων επιχειρηματιών
«Πράσινη», πιο φιλική προς το περιβάλλον πόλη με ταυτόχρονη εξασφάλιση της βιώσιμης κινητικότητας των πολιτών σε αυτή
Λήψη αποφάσεων, διοίκηση και συμμετοχή των πολιτών στους θεσμούς της πόλης

V. «Παλιές» και «νέες» μορφές αποκλεισμού: Η διάσταση του φύλου

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Ιωάννα Τσίγκανου, Αναπληρώτρια Διευθύντρια Ινστιτούτου Πολιτικών Ερευνών

Το πλαίσιο

Ο Στόχος Πολιτικής 4 του Προγράμματος «Αττική 2021-2027» της Περιφέρειας Αττικής αφορά την «Πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού (παιδιά και ηλικιωμένοι, ένταξη ευπαθών, περιθωριοποιημένων ομάδων και πολιτών τρίτων χωρών)». Όπως ειδικότερα τονίζεται: «Στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (ουσιοεξαρτώμενοι, αποφυλακισμένοι, άστεγοι, άποροι, Ρομά κ.ά.), θα δοθεί έμφαση στη δημιουργία των κατάλληλων δομών φιλοξενίας σε συνδυασμό με την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Απώτερος στόχος είναι η εξασφάλιση συνθηκών για την ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωσή τους καθώς και η δημιουργία ευνοϊκών όρων για την κοινωνική τους ενσωμάτωση (εργασία, εκπαίδευση, κ.ά.). Αναβάθμιση και επέκταση υποδομών – υπηρεσιών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, στις περιθωριοποιημένες κοινότητες και στους πολίτες τρίτων χωρών».

Ο κοινωνικός αποκλεισμός και οι κοινωνικές ανισότητες είναι πολυσυζητημένο θέμα στις κοινωνικές επιστήμες στη χώρα μας. Στο πλαίσιο αυτό έχουν μελετηθεί και μορφές κοινωνικού αποκλεισμού που αφορούν τις γυναίκες. Μέχρι τώρα οι μελέτες κατατείνουν στη διερεύνηση αποκλεισμών και ανισοτήτων που συνδέονται με εμφανώς κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες όπως, άνεργες, άγαμες μητέρες, μετανάστριες, φυλακισμένες κ.λπ. Ωστόσο α) οι μορφές κοινωνικού αποκλεισμού που αφορούν τις γυναίκες δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς και β) Οι μελέτες αυτές είναι αποσπασματικές και δεν καταλήγουν σε συνθετικά συμπεράσματα για τις διαφορετικές μορφές αποκλεισμού γυναικών και δεν συνιστούν μια σφαιρική θεώρηση του αποκλεισμού των γυναικών. Όμως, λόγω των κοινωνικών μετασχηματισμών και θεσμικών αλλαγών αναδύονται νέες μορφές αποκλεισμών και ανισοτήτων που αφορούν γυναίκες οι οποίες δεν ανήκουν στις εμφανώς κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες όπως αυτές που ενδεικτικά προαναφέρθηκαν. Οι μορφές

αυτές δεν έχουν σχεδόν καθόλου μελετηθεί και αξίζει να εντοπιστούν και να μελετηθούν. Τόσο οι παλαιές μορφές αποκλεισμού, όσο και οι νέες πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό όχι μόνο πολιτικών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των ανισοτήτων σε βάρος γυναικών αλλά και της γενικότερης πολιτικής που αφορά την ισότητα των φύλων.

Το Αντικείμενο

Το περιεχόμενο της προτεινόμενης Δράσης είναι πολυεπίπεδο και αποτελείται από τα εξής μέρη:

- 1) Συνθετική αποτίμηση προϋπαρχουσών μελετών σε σχέση με μορφές κοινωνικού αποκλεισμού που αφορούν τις γυναίκες
- 2) Περαιτέρω επιλεκτική διερεύνηση κάποιων παραδοσιακών μορφών κοινωνικού αποκλεισμού γυναικών
- 3) Εντοπισμός νέων μορφών αποκλεισμού που αφορούν τις γυναίκες
- 4) Επιλεκτική διερεύνηση νέων μορφών αποκλεισμού γυναικών
- 5) Συσχέτιση των πορισμάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω με τις υπάρχουσες πολιτικές και διατύπωση νέων προτάσεων και δράσεων πολιτικής.

Ως εκ των παραπάνω, στην προτεινόμενη δράση συμπεριλαμβάνονται:

- οι ηλικιωμένες γυναίκες, και ιδιαίτερα οι μόνες και οι χήρες.***
- οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα ανεργίας, και γενικότερα εργασιακά προβλήματα .***
- οι γυναίκες με παιδιά άρρωστα, με ανάπηρα παιδιά αποτελούν επίσης σημαντική ομάδα.***
- ***οι γυναίκες αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, οι μόνες μητέρες με ανήλικα παιδιά***
- οι γυναίκες άνεργες, με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο***
- ***οι γυναίκες απασχολούμενες που υφίστανται άμεσες και έμμεσες διακρίσεις***
- οι γυναίκες φυλακισμένες-αποφυλακισμένες***
- ***οι γυναίκες με χαμηλό επίπεδο ψηφιακής εγγραμματοσύνης***
- ***οι γυναίκες διαφοροποιημένων πολιτισμικά πληθυσμών (μετανάστριες, Ρομά κ.λπ.)***

Ως γνωστόν ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί ένα πολύ-επίπεδο όρο αλλά και μια διαδικασία συσσώρευσης πολλών κοινωνικών μειονεκτημάτων. Κάθε αποκλεισμός είναι εξάλλου, το αποτέλεσμα ενός πολύπλοκου συνόλου πολλών και διαφορετικών παραγόντων, και όχι αποκλειστικά μόνο οικονομικής φύσης. Αφορά παράγοντες σε μακρο-επίπεδο (κοινωνικές δομές της χώρας, οικονομικές συνθήκες, εργασία, κατοικία, το ρόλο της οικογένειας) και σε μικρο-επίπεδο (ατομικά-βιογραφικά δεδομένα, κοινωνικά

χαρακτηριστικά). Τα τελευταία χρόνια, η πολυπλοκότητα των μετασχηματισμών που παρατηρούνται έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία σύνθετων καταστάσεων αποστέρησης και την εμφάνιση νέων μορφών φτώχειας. Πράγματι, οι οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές μεταβολές οδήγησαν διάφορες ομάδες πληθυσμού στην φτώχεια και την περιθωριοποίηση και στον «κοινωνικό αποκλεισμό». Τα δεδομένα διεθνώς σχετικά με τη γυναικεία φτώχεια μας αποκαλύπτουν τις διαστάσεις της γυναικείας φτώχειας, τις κοινωνικές ανισότητες που αυτές συνεπάγονται, καθώς και τις ομάδες γυναικών που πλήττονται περισσότερο. Οι γυναίκες, λοιπόν, αντιμετωπίζουν διεθνώς μεγαλύτερους κινδύνους φτώχειας και είναι αυτές που είναι ευάλωτες σε μεγαλύτερο βαθμό.

Στη σύγχρονη κοινωνία απαιτείται ιδιαίτερη σπουδή των ζητημάτων που σχετίζονται με τη σύγχρονη *θέση* των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων στη βάση τη κατά φύλο διάκριση, στη διερεύνηση των παραγόντων, στην καταγραφή των προβλημάτων και **στην αποτύπωση των ανισοτήτων που δημιουργούνται ανάμεσα στα δυο φύλα**. Το θέμα χρήζει ιδιαίτερης προσοχής στην ελληνική κοινωνία, όπου τα αποτελέσματα των ερευνών δείχνουν ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός απειλεί την κοινωνική συνοχή. Όπως έχει υποστηριχτεί, οι διαφορετικές μορφές του αποκλεισμού απειλούν κατά πρώτο λόγο τον κοινωνικό δεσμό, την κοινωνική συνοχή, και διασπούν τον κοινωνικό ιστό.

Οι Στόχοι

Το αντικείμενο της προτεινόμενης δράσης επικεντρώνεται στη *διερεύνηση της υπάρχουσας κατάστασης σε σχέση με τις παραπάνω ειδικές κατηγορίες γυναικών που αντιμετωπίζουν συνθήκες αποκλεισμού σε διάφορα επίπεδα*. Το αντικείμενο εκτείνεται και προς τον *εντοπισμό των παραγόντων* εκείνων και των *μηχανισμών* που σχετίζονται με το βαθμό και τα χαρακτηριστικά που δημιουργούν συνθήκες αποκλεισμού και συνθήκες ανισότητας και λειτουργούν ανασταλτικά με στόχο τη διερεύνηση των προοπτικών που διαφαίνονται για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης .

Η προτεινόμενη δράση ειδικότερα στοχεύει:

- Στη διερεύνηση των διαφορετικών παραγόντων, και όχι αποκλειστικά μόνο οικονομικής φύσης σε μακρο-επίπεδο (κοινωνικές δομές της χώρας, εργασία, κατοικία, εκπαίδευση, ρόλο της οικογένειας)
- Στη διερεύνηση των διαφορετικών παραγόντων σε μικρο-επίπεδο (ατομικά-βιογραφικά δεδομένα, κοινωνικά χαρακτηριστικά κ.λπ.) που δημιουργούν συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού σε διάφορα επίπεδα και κατηγορίες γυναικών.

- Στην καταγραφή των προβλημάτων που τα φαινόμενα αποκλεισμού στις παραπάνω ιδιαίτερες κατηγορίες γυναικών συνεπάγονται.
- Στην εφαρμογή μιας σύνθετης μεθοδολογίας με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών εργαλείων έρευνας και στη σύζευξη ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που θα επιτρέψουν τη σε βάθος αποτύπωση και καταγραφή των προβλημάτων και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν σήμερα οι γυναίκες για την κατάκτηση της ισότητας, ιδιαίτερα οι παραπάνω αναφερόμενες κατηγορίες γυναικών .
- Στη διατύπωση προτάσεων πολιτικής και το σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου πλαισίου παρεμβάσεων για την καταπολέμηση των φαινομένων αποκλεισμού και των ανισοτήτων στον επαγγελματικό και χώρο με στόχο τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης και τη προώθηση της ισότητας μεταξύ των ανδρών και των γυναικών. Πρόκειται για την *Ανάδειξη στρατηγικής παρέμβασης για την προώθηση της θέσης των γυναικών, ιδιαίτερα των αναφερόμενων κατηγοριών γυναικών ως περισσότερο ευάλωτων, με τη μορφή της χάραξης ενός Οδηγού Χάρτη Προτεραιοτήτων και Παρεμβάσεων.*

VI. Κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις και αναπτυξιακές προοπτικές περιοχών που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς παρεμβάσεις

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Ιωάννα Τσίγκανου, Αναπληρώτρια Διευθύντρια Ινστιτούτου Πολιτικών Ερευνών

Το πλαίσιο

Οι Στόχοι Πολιτικής 2, 3 και 4 του Προγράμματος «Αττική 2021-2027» της Περιφέρειας Αττικής θέτουν προτεραιότητα σε ζητήματα που άπτονται την αναπτυξιακής αναζωογόνησης περιοχών που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς παρεμβάσεις (πλημμύρες, πυρκαγιές, σεισμούς κ.λπ.). Όπως τονίζεται, «η Περιφέρεια Αττικής αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων κυρίως της κλιματικής αλλαγής, την αύξηση της συχνότητας εκδήλωσης ακραίων καιρικών φαινομένων που δημιουργούν σοβαρούς φυσικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους καθώς κι εκτεταμένες καταστροφές. Οι τραγικές απώλειες σε ανθρώπινες ζωές και οι επαυξανόμενοι κίνδυνοι από τις πλημμύρες, τις δασικές πυρκαγιές, τα φυσικά φαινόμενα εν' γένει, καθώς και άλλους υγειονομικούς κινδύνους, όπως η πανδημία (COVID-19), αναδεικνύουν την αναγκαιότητα ενίσχυσης των μέτρων αντιμετώπισης τους... Η προώθηση δράσεων ευαισθητοποίησης των πολιτών, θα συνδράμει σημαντικά στον περιορισμό των αρνητικών περιβαλλοντικών συνεπειών που απορρέουν από την ανθρώπινη δραστηριότητα».

Στο πλαίσιο αυτό **στόχος της προτεινόμενης δράσης** είναι η εμπειρική διερεύνηση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών και των ανθρωπογενών παρεμβάσεων στις περιοχές της Περιφέρειας Αττικής που επλήγησαν πρόσφατα και η διαμόρφωση ενός αναπτυξιακού σχεδίου σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για τις περιοχές αυτές το οποίο να βασίζεται σε **εμπειρικά τεκμηριωμένη γνώση**.

Αφετηρία της προτεινόμενης δράσης αποτελεί η δυνατότητα της κοινωνικής έρευνας να προσφέρει αξιόπιστη τεκμηρίωση για τον προσανατολισμό του κεντρικού και περιφερειακού σχεδιασμού για ζητήματα **φυσικών καταστροφών και ανθρωπογενών παρεμβάσεων** που να συμβαδίζει όχι μόνο με τις στρατηγικές προτεραιότητες της «Ευρώπης 2050» και της νέας «Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση» για τα θέματα του περιβάλλοντος και της

βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και των σχετικών με τα θέματα αυτά αναγκών, προσδοκιών, στάσεων και αντιστάσεων των τοπικών κοινωνιών.

Ο δημόσιος προβληματισμός και η αντιστοιχούσα σε αυτόν πολιτική ρητορεία συνήθως εξαντλείται σε ζητήματα που αφορούν το μακροεπίπεδο διαμόρφωσης και άσκησης πολιτικής καθώς η μέριμνα αφορά τα «συμφέροντα της χώρας». Η ανάλυση αυτής της ίδιας της δημόσιας πολιτικής για ζητήματα **φυσικών καταστροφών και ανθρωπογενών παρεμβάσεων** αποτελεί κεντρικό στόχο της προτεινόμενης δράσης και η αναφορά στις βασικές της στρατηγικές συνιστώσες κρίνεται απαραίτητη καθώς η πολιτική αυτή διαγράφει το πλαίσιο εντός του οποίου σχεδιάζονται και εφαρμόζονται επιμέρους ρυθμίσεις που επηρεάζουν σημαντικά τη ζωή των πολιτών και το πρότυπο ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών. Κρίνεται επίσης αναγκαία η αναφορά στη δημόσια συζήτηση για τα παραπάνω ζητήματα και τα μείζονα διακυβεύματα όχι μόνο κατά το χρόνο υλοποίησης της προτεινόμενης δράσης αλλά και διαχρονικά.

Οι κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις και αναπτυξιακές προοπτικές των περιοχών που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς παρεμβάσεις πρόσφατα στην Περιφέρεια Αττικής δεν μπορούν να εξεταστούν ανεξάρτητα από τις συναφείς πολιτικές προτεραιότητες ανά εποχή και το πλαίσιο των στρατηγικών επιλογών εντός του οποίου λειτουργούν οι επιμέρους ρυθμίσεις.

Το αντικείμενο

Στη βάση των παραπάνω το αντικείμενο της προτεινόμενης δράσης συνίσταται στη μελέτη των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων αλλά και των **αναπτυξιακών προοπτικών των περιοχών που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς παρεμβάσεις πρόσφατα στην Περιφέρεια Αττικής**. Η έμφαση τίθεται στα μείζονα διακυβεύματα που αφορούν τις **φυσικές καταστροφές και τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις** και τα οποία πρέπει να αναζητηθούν τόσο σε κεντρικό πολιτικό, επιτελικό και διοικητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών. Σημαντική κρίνεται επίσης η συνεξέταση του ρόλου και του λόγου των ειδικών, των τοπικών φορέων και των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών. Τέλος, είναι απαραίτητη η διερεύνηση των σχέσεων με το αντικείμενο της προτεινόμενης δράσης στάσεις και αντιλήψεις του κοινού των περιοχών που επλήγησαν.

Οι στόχοι

Οι στόχοι της προτεινόμενης δράσης θα υλοποιηθούν με τη χρήση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας. Από άποψη μεθόδων θα επιστρατευτούν τόσο η ποσοτική έρευνα όσο και η ποιοτική. Τα πορίσματα θα στηρίζονται σε μια διεπιστημονική προσέγγιση του

αντικειμένου η οποία θα διασφαλιστεί με τη συμμετοχή επιστημόνων που υπηρετούν τόσο τις συναφείς θετικές επιστήμες όσο και τις κοινωνικές.

Παρά τον κυρίαρχο προσανατολισμό της προτεινόμενης δράσης προς τη κατεύθυνση της διενέργειας *βασικών ερευνών πεδίου* η πρότασή μας συνδυάζει και τον *εφαρμοσμένο χαρακτήρα της αξιολόγησης και αποτίμησης των συναφών στρατηγικών όρων άσκησης πολιτικής στα υπό διερεύνηση πεδία καθώς και των προτάσεων αναθεώρησης ή χάραξης νέων μέτρων και ειδικότερων και γενικότερων δράσεων άσκησης συναφούς πολιτικής*. Στο πλαίσιο αυτό παρέχεται ευρεία δυνατότητα χρήσης των αποτελεσμάτων:

α) Η θεωρητική πραγμάτευση του θέματος προτείνει τις θεωρητικές ανάγκες δόμησης ενός εργαλείου ικανού να ερμηνεύσει τα υπό συζήτηση κοινωνικά φαινόμενα, στάσεις και πρακτικές στη βάση της κοινωνιολογικής οπτικής και της διεπιστημονικής διερεύνησης.

β) Η εμπειρική διερεύνηση με τη βοήθεια και των θεωρητικών ερμηνευτικών εργαλείων *αποκωδικοποιεί* το βασικό ιστό της σύγχρονης ελληνικής κοινωνικής πραγματικότητας μέσα στην οποία ανιχνεύονται και αναδεικνύονται ως δομικά στοιχεία οι επιπτώσεις από φυσικές καταστροφές και ανθρωπογενείς παρεμβάσεις κυρίως αναφορικά με την υιοθέτηση αλλαγών στο παραγωγικό μοντέλο σε τοπικό επίπεδο.

γ) Η παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων αποτελεί 1) τεκμήριο όσον αφορά τον τρόπο ερμηνείας τους, 2) εφόδιο για άλλες ερμηνείες και πορίσματα, 3) σημαντικό ερέθισμα για περαιτέρω αναζητήσεις.

δ) Η διατύπωση των προτάσεων, αναδεικνύει προοπτικές και δυνατότητες για περαιτέρω εξειδικευμένες αναζητήσεις, πρακτικές και πολιτικές στα υπό διερεύνηση πεδία.

Τα συμπεράσματα του έργου φιλοδοξούν να στρέψουν την προσοχή των αρμοδίων σε μια εμπειρικά τεκμηριωμένη χάραξη και άσκηση συναφούς πολιτικής προσαρμοσμένης στις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις ανησυχίες των τοπικών κοινωνιών και να αναδείξουν τα πραγματικά διακυβεύματα κατά την υιοθέτηση των κρατικών πολιτικών στο πεδίο της αντιμετώπισης των δυσμενών επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών και των ανθρωπογενών παρεμβάσεων, όπως ενδεικτικά την αναγκαστική καταστροφή συγκεκριμένων οικονομικών δραστηριοτήτων (μετοικήσεις, εγκατάλειψη γης), τη μείωση της οικονομικής αξίας παράπλευρων οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως καλλιέργειες, μόλυνση υδάτων, τουρισμός, τη μείωση αξίας γης και κτισμάτων που μπορεί να οδηγήσει σε υποβάθμιση τουριστικών υποδομών και απώθηση μελλοντικών επενδύσεων στην περιοχή, κ.λπ.

VII. YouWho? Digital awareness / Ψηφιακή επίγνωση νέων

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνες Έργου:

Κατερίνα Ηλιού (Ερευνήτρια ΕΚΚΕ, Κοινωνική Ψυχολόγος)

Μανίνα Κακεπάκη (Ερευνήτρια ΕΚΚΕ, Πολιτική επιστήμων)

Στόχοι στον οποίο εντάσσεται η πρόταση:

Στόχος Πολιτικής 1 (Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας)

Στόχος Πολιτικής 4 (Μια πιο κοινωνική Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς, μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων)

Εισαγωγικός προβληματισμός:

Στην έναρξη της τρίτης δεκαετίας του 21ου αιώνα, μια από τις μεγάλες προκλήσεις με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπες οι κοινωνίες είναι η εξάπλωση αντι-επιστημονικών ή ψευδο-επιστημονικών θέσεων και απόψεων, συχνά μέσα από μη ελεγχόμενες ως προς την αξιοπιστία τους πηγές διάδοσης της πληροφορίας. Οι νεότερες ηλικίες ιδιαίτερα, που ενημερώνονται σχεδόν αποκλειστικά από τέτοιες πηγές είναι οι πλέον ευάλωτες, καθώς βρίσκονται στην φάση όπου διαμορφώνουν τις βασικές τους στάσεις, αξίες και αντιλήψεις. Εντούτοις, ενώ ο όγκος της παραγόμενης επιστημονικής γνώσης αυξάνει, συχνά δεν μπορεί να φτάσει στην ευρύτερη κοινωνία, καθώς ο επιστημονικός λόγος είναι διαμορφωμένος με τέτοιο τρόπο που δεν είναι απόλυτα κατανοητός από τους “μη-ειδικούς”. Ποια είναι άραγε η πρόθεση ενεργούς εμπλοκής των νέων - ψηφιακών αυτόχθονων - στην κοινωνική ζωή της μεγαλύτερης αστικής Περιφέρειας της χώρας; Τι μορφές μπορεί να πάρει αυτή η εμπλοκή σύμφωνα με τους δικούς τους αυτο-προσδιορισμούς και τον προσδιορισμό των δικών τους ενδιαφερόντων και προτεραιοτήτων; Πως μπορεί η ακαδημαϊκή κοινότητα να ενισχύσει τις ψηφιακές δεξιότητες των νέων, ώστε να καλλιεργηθούν οι γνωστικές τους ικανότητες που συμβάλλουν μακροπρόθεσμα στην επιβίωσή τους σε ένα χαώδες ψηφιακό περιβάλλον;

Αντικείμενο και στόχοι:

Το παρόν προτεινόμενο έργο επιχειρεί να συμβάλει: α) Στη διερεύνηση των στάσεων και της δέσμευσης για κοινωνική εμπλοκή των νέων, καθώς και β) στην υποστήριξή τους για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων για τη διαχείριση της ψηφιακής πραγματικότητας, η

οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής τους διαβίωσης και επικοινωνίας. Αναγνωρίζοντας τη σημασία της συμμετοχής του δυναμικού των νέων στην κοινωνική ζωή της Περιφέρειας Αττικής (όπως και σε κάθε χωρικό περιβάλλον) επιχειρούμε να μελετήσουμε τις απόψεις τους για διάφορες μορφές κοινωνικής συμμετοχής σε τοπικό πλαίσιο, αλλά και να εμπλουτίσουμε τα ψηφιακά τους εφόδια για την ισότιμη συμμετοχή τους στον διαμορφούμενο ψηφιακό μετασχηματισμό. Αποδεχόμαστε ότι η έλευση της πανδημίας COVID-19 επέδρασε καταλυτικά και ταχύτατα στην προτεραιοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού, καθώς σημαντικότεροι τομείς διαβίωσης των πολιτών (πχ. εργασία, επικοινωνία κλπ.) στηρίζονται πλέον στις ψηφιακές δεξιότητες.

Στόχοι της προτεινόμενης δράσης είναι:

- 1) η **διερεύνηση** των στάσεων, των προθέσεων και των μορφών κοινωνικής εμπλοκής των νέων σε τοπικό επίπεδο
- 2) η **κατάρτισή** τους στην αναζήτηση τεκμηριωμένων πληροφοριών, η εξοικείωσή τους με βασικές αρχές οπτικοποίησης ποσοτικών κοινωνικών δεδομένων και η κατανόηση στατιστικών απεικονίσεων.

Πληθυσμός στόχος: Νέοι 15-29 ετών.

Μεθοδολογία και μέσα υλοποίησης:

- 1) Η διερεύνηση των στάσεων των νέων για κοινωνική εμπλοκή θα πραγματοποιηθεί μέσα από **ποσοτική κοινωνική έρευνα**. Η συλλογή των δεδομένων μπορεί να γίνει είτε μέσω εντύπου ερωτηματολογίου, είτε μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σε μορφή chatbot(ανάλογα με τον προϋπολογισμό του έργου). Η εφαρμογή chatbot είναι διαθέσιμη στην πλατφόρμα [YouWho?](#) και θα παραμετροποιηθεί ανάλογα για τις ανάγκες της προτεινόμενης έρευνας.
- 2) Η κατάρτιση των νέων σε ψηφιακές δεξιότητες θα πραγματοποιηθεί μέσα από τη διαμόρφωση κατάλληλου ψηφιακού διαδραστικού υλικού (**on linetutorials**). Η εκπαίδευση θα βασιστεί στην πλατφόρμα ανοικτών κοινωνικών δεδομένων [Socioscope](#), η οποία παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε κοινωνικά δεδομένα, αλλά και διαδραστικό περιβάλλον οπτικοποίησης των δεδομένων. Σε αυτή την πλατφόρμα θα τεκμηριωθούν ως δεδομένα ανοικτής πρόσβασης και τα αποτελέσματα της προτεινόμενης κοινωνικής έρευνας. Οι καταρτιζόμενοι/ες θα εξοικειωθούν με βασικές γραφιστικές και χαρτογραφικές απεικονίσεις, ενώ θα μάθουν να παράγουν διαγράμματα και χάρτες με δεδομένα. Θα μάθουν πως να διαβάζουν ένα γράφημα και πώς να ελέγχουν την αξιοπιστία των στατιστικών δεδομένων. Η ομάδα έργου

του ΕΚΚΕ θα παρέχει online μαθήματα προσαρμοσμένης δυσκολίας ανάλογα με το επίπεδο κατανόησης του πληθυσμού στόχου, ενώ με το πέρας της κατάρτισης οι καταρτιζόμενοι/ες θα λαμβάνουν ένα πιστοποιητικό παρακολούθησης.

Παραγόμενα αποτελέσματα και διασύνδεση με τους στόχους του ΠΕΠ Αττικής 2021-2027:

- Ερευνητικά αποτελέσματα από την έρευνα πεδίου για τις στάσεις των νέων, που μπορεί να συμβάλλουν στη χάραξη πολιτικών για τους νέους
- Ενίσχυση της εμπλοκής των νέων και της διάθεσης συμμετοχής, με ταυτόχρονη ενδυνάμωσή τους και μείωση της τάσης απομάκρυνσης τους από τις κοινωνικο-πολιτικές διαδικασίες.
- Ενίσχυση των ψηφιακών και άλλων δεξιοτήτων του νέων 15-29 ετών¹ (**Στόχος Πολιτικής 1 ΠΕΠ Αττικής 2021-2027**)
- Απασχόληση και η δια βίου μάθηση μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων των νέων 15-29 ετών, για τη διευκόλυνση της επαγγελματικής τους εξέλιξης² (**Στόχος Πολιτικής 4ΠΕΠ Αττικής 2021-2027**)

Καταλληλότητα, χρησιμότητα, και αναμενόμενος κοινωνικός αντίκτυπος:

Καταλληλότητα φορέα υλοποίησης:

Το ΕΚΚΕ διαθέτει τις κατάλληλες υποδομές για τη διασφάλιση υλοποίησης του έργου. Τόσο η πλατφόρμα [YouWho?](#), όσο και η πλατφόρμα [Socioscope](#) σχεδιάστηκαν και στη βάση των προτεραιοτήτων της Έθνικής Στρατηγικής ΕΤΑΚ για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020³. Το

¹ “Πρωωθείται λοιπόν, η κάλυψη των αναγκών σε δεξιότητες στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης, της βιομηχανικής μετάβασης και της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού, με παρεμβάσεις που αναβαθμίζουν τις ικανότητες επιχειρήσεων και ανθρώπινου δυναμικού. Για τη νέα Προγραμματική Περίοδο η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης καλείται να είναι ευθέως συνδεδεμένη με την κατεύθυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της βιομηχανίας και να εστιάσει στη διασύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης/ επανακατάρτισης με τις ανάγκες της βιομηχανικής μετάβασης.” (Βλ. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Αττικής. Πρόγραμμα “Αττική 2021-2027”. Συνοπτική παρουσίαση. σ.7)

² “Η απασχόληση και η δια βίου μάθηση συνιστούν δύο άρρηκτα συνδεδεμένους κρίκους στην αλυσίδα ανάπτυξης, με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων να αποτελεί σημαντική συνιστώσα για τη διευκόλυνση της επαγγελματικής εξέλιξης. Χαρακτηριστική είναι η χαμηλή συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε προγράμματα κατάρτισης (4,5% έναντι του μέσου όρου της ΕΕ 11,1% σύμφωνα με τα στοιχεία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου).” (Βλ. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Αττικής. Πρόγραμμα “Αττική 2021-2027”. Συνοπτική παρουσίαση. σ.19)

³ Ευθυγραμμίζεται με τις προτεραιότητες για: α) «ανάπτυξη τεχνολογιών διαχείρισης περιεχομένου και πληροφοριών με έμφαση στα δεδομένα... ανάπτυξη εργαλείων ... γνώσης και μάθησης, ανάπτυξη τεχνολογιών και μεθοδολογιών για πολυτροπική και φυσική αλληλεπίδραση με υπολογιστή», β) «πλατφόρμες συλλογικής ευαισθητοποίησης για αειφορία και κοινωνική καινοτομία», γ) «ανάπτυξη τεχνολογιών... και πλατφόρμες διασύνδεσης ‘έξυπνων’ αντικειμένων, έρευνα για τη σε βάθος

παρόν προτεινόμενο έργο θα συμβάλλει στην ανάπτυξη των συγκεκριμένων υποδομών του ΕΚΚΕ, στη μακροπρόθεσμη επιβίωσή τους, καθώς και στην ενδυνάμωση του κοινωνικού τους αντίκτυπου.

Μέσω της πλατφόρμας [YouWho?](#) περίπου 24.500 νέοι συμμετείχαν στην πρώτη έρευνα νέων, που υλοποιήθηκε on line το 2020 υπό την Αιγίδα του Δήμου Αθηναίων.

Η πλατφόρμα [Socioscope](#) έχει αδιάλυπτη επικοινωνιακή και χρησιμοποιείται από διάφορα ΑΕΙ της χώρας για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες φοιτητών (πχ. υλοποίηση ακαδημαϊκών εργασιών). Παράλληλα έχει εδραιωθεί η συνεργασία με ΑΕΙ που εδρεύουν στην Περιφέρεια Αττικής για τη χρήση της για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Χρησιμότητα έργου:

Με το προτεινόμενο έργο, όπως αναφέρθηκε, θα ενισχυθεί η υλοποίηση των Στόχων Πολιτικής 1 & 4 του ΠΕΠ Αττικής 2021-2027. Επιπρόσθετα, θα επιχειρηθεί η γεφύρωση των ακαδημαϊκών υποδομών και των δεδομένων ερευνών με τον πληθυσμό των νέων ευρύτερου πληθυσμού (μη ακαδημαϊκού). Απώτερος στόχος είναι η καλλιέργεια της ωριμότητας και των ψηφιακών δεξιοτήτων των νέων της Αττικής στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον.

Αναμενόμενος κοινωνικός αντίκτυπος:

Μέσα από την Ποσοτική κοινωνική έρευνα αναμένεται η ενίσχυση της εμπλοκής των νέων, καθώς θα έχουν την ευκαιρία να προσδιορίσουν οι ίδιοι τις απόψεις τους για τη ζωή, τα ενδιαφέροντα και τις προτεραιότητές τους. Η καινοτομία της πλατφόρμας [YouWho?](#) (εφαρμογή ερωτηματολογίου σε μορφή chatbot) μπορεί να υποστηρίξει την ενεργοποίηση των νέων για συμμετοχή. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούν να υποστηρίξουν τη χάραξη πολιτικών για τους νέους της Περιφέρειας Αττικής.

Η κατάρτιση των νέων μέσα από την πλατφόρμα [Socioscope](#) και η καλλιέργεια των γνωστικών ψηφιακών τους δεξιοτήτων, θα προσφέρει χρήσιμη επιμόρφωση προσφερόμενη από το ΕΚΚΕ ως δημόσιο ακαδημαϊκό φορέα που δεν μπορεί να καλυφθεί από άλλη εκπαιδευτική δομή. Η σχεδιαστική καινοτομία και η ευκολία χρήσης των δεδομένων στην πλατφόρμα [Socioscope](#) αποτελούν σημαντικό υπόβαθρο για την προσέλκυση των νέων. Επίσης, στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, όπου η εικόνα και η ποσοτικοποίηση των πληροφοριών αποτελούν κυρίαρχες τάσεις, η καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων αναμένεται να προσελκύσει τους νέους για συμμετοχή στο έργο, καθώς θα αποκτήσουν

μετρήσιμες δεξιότητες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και την καθημερινή τους ζωή.

VIII. Προέρευνα για τη χάραξη πολιτιστικών οδοιπορικών στην Αττική

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Δρ. Όλγα Τσακηρίδη, Ερευνήτρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

1. Σκοπός

Η διασύνδεση πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων από το παρελθόν στο σήμερα, η ανάδειξη σύγχρονων πολιτιστικών πόρων, η έρευνα πριν από τη δημιουργία πολιτιστικών προϊόντων στο πλαίσιο ανάδειξης πολιτιστικών οδοιπορικών στο νομό Αττικής με έμφαση διαδρομές που να αναδεικνύουν νέους προορισμούς και ενδιαφέροντα τοπία.

2. Επιμέρους στόχοι

- Δημιουργία εργαστηρίου
- Δημιουργία ομάδας νέων επιστημόνων
- Έρευνα ανά δήμο
- Έρευνα σε πολιτιστικούς φορείς
- Επιτόπια έρευνα
- Χάραξη πολιτιστικών οδοιπορικών συνδυάζοντας περιβάλλον, πολιτισμό, σύγχρονα προϊόντα και θαλάσσιες διαδρομές
- Δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων

3. Χρησιμότητα

- Δημιουργία προκαταρκτικής φάσης τουριστικών προϊόντων
- Δημιουργία προκαταρκτικής φάσης ψηφιακών διαδρομών και εφαρμογών
- Ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην Αττική

4. Πρωτοτυπία

Δεν υπάρχει παρόμοιο αποτέλεσμα για την ευρύτερη περιοχή της Αττικής.

ΙΧ. Προσαρμογή πολιτιστικών πόρων στην κλιματική αλλαγή

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Δρ. Όλγα Τσακηρίδη, Ερευνήτρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

1. Σκοπός

Όλοι οι πολιτιστικοί πόροι με τις αλλαγές του κλίματος και ενόψει φυσικών καταστροφών βρίσκονται σε κατάσταση κινδύνου. Σκοπός της έρευνας είναι να καταγράψει την έκταση του φαινομένου για το νομό Αττικής. Κυρίως όμως, να καταγραφούν οι τρόποι προσαρμογής εν είδει ενός πρώτου brain storming, συστηματικά, των πολιτιστικών πόρων έναντι διαφόρων φυσικών καταστροφών που επιφέρει η κλιματική κρίση και εντέλει αλλαγή.

2. Επιμέρους στόχοι

- Δημιουργία διεπιστημονικής ομάδας επιστημόνων
- Δημιουργία εργαστηρίου και παρατηρητηρίου
- Εντοπισμός ευάλωτων περιοχών και πόρων
- Εστίαση και επιλογή
- Δημιουργία Ψηφιακής Κάψουλας
- Έρευνα σε πολιτιστικά στελέχη και δημιουργούς του πολιτισμού
- Δημοσίευση αποτελεσμάτων, παραδοτέα σε Κρατικούς Φορείς (Περιφέρεια Αττικής)

3. Χρησιμότητα

Η προσαρμογή των πολιτιστικών πόρων απέναντι στην κλιματική αλλαγή βρίσκεται στους υψηλούς στρατηγικούς στόχους από εθνικής και ευρωπαϊκής πλευράς. Επίσης ιδιαίτερη στρατηγική, οργάνωση και δράσεις έχουν αναπτυχθεί από διεθνείς οργανισμούς, όπως την Unesco.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουν η διάσωση των πολιτιστικών πόρων για τις επόμενες γενιές, η θωράκισή τους έναντι των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν στον τουριστικό τομέα, αλλά και η ψηφιακή τους διάσωση που επιβάλλεται να επιταχυνθεί.

Χ. Καινοτομία βασισμένη στον πολιτισμό και την παράδοση: Εντοπισμός επιχειρηματικών μονάδων

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Δρ. Όλγα Τσακηρίδη, Ερευνήτρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

1. Σκοπός

Η διασύνδεση των πολιτιστικών πόρων του παρελθόντος και του παρόντος, η τόνωση της ήπιας και μη πολιτιστικής επιχειρηματικότητας , η δημιουργία δεξαμενής έμπνευσης για νέους επιχειρηματίες, η ανάδειξη πτυχών της πολιτιστικής καινοτομίας και οι τρόποι διαφύλαξής της για τους νέους επιχειρηματίες.

3.2. Επιμέρους στόχοι

- Δημιουργία ομάδας νέων επιστημόνων
- Δημιουργία Εργαστηρίου και Παρατηρητηρίου στο ΙΠΕ
- Έρευνα σε επιμελητήρια
- Έρευνα σε πολιτιστικούς πόρους
- Έρευνα σε επιχειρηματικές μονάδες
- Καταγραφή και ανάδειξη ιστοριών
- Δημοσιεύσεις

3.3. Χρησιμότητα

Υποστήριξη βιώσιμης επιχειρηματικότητας καινοτομίας που βασίζεται στον πολιτισμό και την παράδοση.

XI. Μελέτη στρατηγικού χάρτη για τη μετά COVID εποχή στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης του κέντρου κεραμοποιίας στο Μαρούσι: Έρευνα κοινού, παιδαγωγική διάσταση ανάπτυξης δεξιοτήτων, ψηφιακή μεταρρύθμιση

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Δρ. Όλγα Τσακηρίδη, Ερευνήτρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

1. Σκοπός

Ανάδειξη της Ελληνικής Κεραμοποιίας, διαμόρφωση Πολιτιστικού Πάρκου, Στρατηγικός Χάρτης του Κέντρου Ελληνικής Κεραμικής στο Μαρούσι της Αττικής.

2. Επιμέρους στόχοι

- Δημιουργία επιστημονικής ομάδας
- Έρευνα SWOT
- Έρευνα TOWS, PESTLE
- Ανάπτυξη Εκπαίδευσης και Δεξιοτήτων
- Έρευνες κοινού
- Προτάσεις προς αναμόρφωση του φορέα, επιμέρους βήματα

3. Χρησιμότητα

Η έρευνα πρόκειται να υποστηρίξει συμβουλευτικά το εν λόγω Κέντρο.

XII. Καταγραφή και μελέτη πολιτιστικών φορέων για όλους τους τομείς της οικονομίας και η προσαρμογή τους στις νέες συνθήκες

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Δρ. Όλγα Τσακηρίδη, Ερευνήτρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

1. Σκοπός

Δημιουργία δυναμικού ψηφιακού διαδραστικού Πολιτιστικού Χάρτη Αττικής

5.2. Επιμέρους στόχοι

- Δημιουργία ομάδας
- Δημιουργία εργαστηρίου και παρατηρητηρίου στο ΙΠΕ
- Έρευνα σε πολιτιστικούς οργανισμούς της Αττικής : κρατικούς, δημοτικούς , ιδιωτικού δικαίου

5.3. Χρησιμότητα

Μορφές του ψηφιοποιημένου χάρτη μπορούν να προβάλλονται σε επίσημες ιστοσελίδες, ενώ άλλες μορφές μπορούν να αξιοποιηθούν για ερευνητικούς λόγους, καθώς και την άσκηση πολιτικής.

XIII. Η στάση των δημιουργών/καλλιτεχνών απέναντι στις φυσικές καταστροφές, την κλιματική αλλαγή και την πανδημία του COVID-19

Ινστιτούτο Πολιτικών Ερευνών

Υπεύθυνη Έργου: Δρ. Όλγα Τσακηρίδη, Ερευνήτρια ΙΠΕ/ΕΚΚΕ

Πλαίσιο

Κατά το έτος πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου στην Τήνο για λογαριασμό του πολιτιστικού/τουριστικού φορέα ΚΟΙΝΩΝΩ. Ένα από τα θέματα της έρευνας που αναδείχθηκε ήταν η κακοδιαχείριση των φυσικών πόρων και της κλιματικής αλλαγής. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε μικρής εμβέλειας έρευνα για θέματα κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της στην πολιτιστική κληρονομιά (case study: Χίος). Το 2020 έφερε τις κοινωνίες αντιμέτωπες με μια ακόμη φυσική καταστροφή, την πανδημία του κωροναϊού covid19. Η πανδημία έχει επιφέρει αρκετές κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές αλλαγές. Ο πολιτιστικός τομέας έχει δοκιμαστεί περισσότερο ίσως από όλους, πανευρωπαϊκά, αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Σκοπός

Κύριος σκοπός της έρευνας είναι να αναδείξει τα επιμέρους προβλήματα που επήλθαν από το σαρωτικό ξέσπασμα της πανδημίας –η οποία μαίνεται ακόμη– στον πολιτιστικό τομέα της οικονομίας, αλλά και να καταγράψει τις απόψεις και δημιουργικές προτάσεις των υποκειμένων για την επόμενη μέρα, ή για ήδη ευφυείς τρόπους αντιμετώπισης της επιδημιολογικής κρίσης. Με τη σκιαγράφηση των συνθηκών που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι του πολιτιστικού τομέα στοχεύουμε στην καταγραφή των απόψεων του χώρου αυτού σχετικά με τη πανδημία και ειδικότερα τη σχέση της με την κλιματική αλλαγή. Θα προχωρήσουμε στην καταγραφή ιδεών και προτάσεων για τον πολιτιστικό τομέα.

Μέθοδος

Δημιουργία καταλόγου σχετικής βιβλιογραφίας/μελέτη

Ερωτηματολόγιο εξ αποστάσεως έρευνας μέσω διαδικτύου και τεχνικών cloud

Επεξεργασία δεδομένων, ανάλυση, διεξαγωγή συμπερασμάτων

Δημοσιεύσεις

XIV. Η ανθεκτικότητα της ελληνικής οικογένειας απέναντι στην πανδημία

Υπεύθυνος έργου: Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών

Πλαίσιο

Μελέτη των **επιπτώσεων της πανδημίας** στην οργάνωση, τη λειτουργία και τους ρόλους που αναλαμβάνει η ελληνική οικογένεια ως σημαντικός στυλοβάτης της ελληνικής κοινωνίας, καθώς επίσης στις σχέσεις εντός της οικογένειας, με τα νεότερα και τα πιο ηλικιωμένα μέλη της.

Αντικείμενο

Θα αναλυθεί η **ανθεκτικότητα (resilience) της ελληνικής κοινωνίας** στις νέες πρακτικές, καθώς και στην ανακατανομή των ρόλων **εντός/εκτός του νοικοκυριού/της οικογένειας**. Η μελέτη των διαφορετικών τύπων οικογενειών σε επίπεδο γενιάς (π.χ. Babyboomers, GenerationX, Millennials) θα ωθήσει στην καλύτερη διάγνωση των μεγάλων αλλαγών που δρομολογούνται σε αυτό το επίπεδο, αλλά και όσον αφορά τις αλληλεπιδράσεις της οικογένειας με την ευρύτερη κοινωνία.

Επιμέρους θεματικές της συγκεκριμένης μελέτης: οι κοινωνικές πρακτικές της οικογένειας, οι αλλαγές στην κοινωνικοποίηση των μελών της. Σε ποιο βαθμό η διατάραξη της «κανονικότητας» οδήγησε τα νεότερα και τα μεγαλύτερα μέλη της οικογένειας σε λύσεις; Σε ποιο βαθμό εντάθηκαν φαινόμενα κοινωνικής απομάκρυνσης και αποξένωσης από γνωστούς, φίλους, συγγενείς αλλά και τον ευρύτερο περίγυρο; Σε ποιο βαθμό υιοθετήθηκαν «εικονικοί» ή και «συγχρονικοί» τρόποι συνύπαρξης (ή διατήρησης της απομάκρυνσης) μέσα από την τεχνολογία; Για ποιους/ποιες παρατηρείται έξαρση και ζήτηση των chats, zoommeetings, skypes, κ.λπ. και σε ποιο βαθμό κυριάρχησαν τελικά απέναντι σε παραδοσιακούς τύπους επικοινωνίας που αφορούν την εστίαση, τον εορτασμό, την συζήτηση, την συνάθροιση κ.λπ.

Η μελέτη των αντιδράσεων της ελληνικής οικογένειας μπορεί να βοηθήσει στον καθορισμό **πιο αποτελεσματικών μέτρων για την πρόληψη, την προστασία και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την πανδημία.**

Βασικά ερωτήματα

- Σε ποιο βαθμό η οικογένεια ως βασικός θεσμός της Ελληνικής κοινωνίας αλλά και οι σχέσεις των μελών άντεξαν (resilient) στις πιέσεις που δέχθηκαν στην εποχή της πανδημίας;

- Ποια χαρακτηριστικά της κοινωνικής συνοχής περιφρούρησε η οικογένεια και τα μέλη της στην εποχή της πανδημίας;
- Σε ποιο βαθμό η χρήση της τεχνολογίας από συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες ώθησε στην εξουδετέρωση/αποφυγή της κοινωνικής απόστασης που εντάθηκε στην εποχή της πανδημίας;
- Πώς διαφοροποιούνται οι στρατηγικές ανθεκτικότητας σε διαφορετικούς τύπους περιοχών (αστικές, αγροτικές, νησιωτικές)

Χρονοδιάγραμμα: 12 μήνες

Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός: 80.000 ευρώ

XV. Κατανάλωση και Αειφορία στην εποχή πανδημίας και μετά από αυτή

Υπεύθυνος έργου: Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών

Πλαίσιο

Μελέτη των **επιπτώσεων της πανδημίας στις μορφές και στους τρόπους κατανάλωσης** (όσον αφορά π.χ. τα τρόφιμα, τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, τις υπηρεσίες) και στη διαμεσολάβηση της τεχνολογίας και του διαδικτύου για την είσοδο και εμπέδωση νέων μορφών κατανάλωσης. Με βάση την εκπαίδευση και το εισόδημα μπορούμε να δούμε τις μεσο/μακρο-πρόθεσμες αλλαγές που δρομολογούνται στην ελληνική κοινωνία όσον αφορά την αειφορία (sustainability) ή και την αναμόρφωση του υφιστάμενου μοντέλου κατανάλωσης. Επίσης, είναι εμφανής η συνεισφορά αυτής της μελέτης στο καθορισμό κριτηρίων που αφορούν στην ποιότητα ζωής και το αίσθημα επιτυχίας/ ευτυχίας/ ευζωίας των διαφορετικών ομάδων πληθυσμού.

Αντικείμενο

Καταγράφηκαν διαφορετικές επιπτώσεις στην κατανάλωση ανάλογα με το αν πρόκειται για προϊόντα ή υπηρεσίες. Υπήρξαν πολύ διαφορετικές και αρκετά αποκλίνουσες επιπτώσεις στα προϊόντα και τις υπηρεσίες στην εποχή της πανδημίας γεγονός που οδηγεί στην εμπέδωση νέων τρόπων κατανάλωσης που χρειάζεται να μελετηθούν αναλυτικά. Για παράδειγμα, η κατανάλωση τουριστικών υπηρεσιών δέχθηκε μεγάλο χτύπημα αντίθετα με τη συντριπτική αύξηση της κατανάλωσης προϊόντων μέσα από τις διαδικτυακές πλατφόρμες (αύξηση κερδοφορίας Amazon και άλλων διαδικτυακών πλατφορμών) και τα social media. Η μελέτη της καινοφανούς αυτής κατάστασης που έχει επιταχυνθεί στη εποχή της πανδημίας μπορεί να αποτελέσει σημαντική βάση για τον προβληματισμό σχετικά με **τις δυνατότητες οικονομικής ανάταξης της χώρας.**

Βασικά ερωτήματα

- Σε ποιο βαθμό η τεχνολογία οδήγησε στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας στην κατανάλωση;
- Ποια τα νέα χαρακτηριστικά της κατανάλωσης που ενδυναμώθηκαν στην εποχή της πανδημίας;
- Σε ποιο βαθμό οι νέες μορφές κατανάλωσης συνάδουν με την αειφορία του οικονομικού μοντέλου της χώρας;

- Αποτέλεσαν οι νέες μορφές κατανάλωσης νέα επιχειρηματική ευκαιρία ως αντίβαρο στις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας;
- Περνάμε σε μια νέα εποχή κατανάλωσης;

Χρονοδιάγραμμα: 12 μήνες

Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός: 80.000 ευρώ

XVI. Ενδυνάμωση της Αλληλεγγύης και Εμπιστοσύνης στη μετά COVID-19 εποχή

Υπεύθυνος έργου: Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών

Πλαίσιο

Μελέτη των επιπτώσεων της πανδημίας στη διαμόρφωση νέων μορφών συνεργατικότητας και κοινωνικής αλληλεγγύης που ευνοούνται από την διαμόρφωση αισθήματος/πνεύματος εμπιστοσύνης στους θεσμούς, το κράτος και την κυβέρνηση. Η μελέτη αφορά επίσης το πως διαμορφώνονται νέοι όροι για την περιφρούρηση (και στήριξη) των δημόσιων αγαθών (υγεία, πρόνοια, εκπαίδευση), όπως και την εμπέδωση ενός αισθήματος ασφάλειας και ικανοποίησης μεταξύ των πολιτών της χώρας. Επίσης είναι χρήσιμη η παρακολούθηση των **στάσεων και απόψεων των πολιτών** σε διάφορες φάσεις εξέλιξης της πανδημίας προκειμένου για την ακριβέστερη μελέτη των απόψεων και στάσεων τους.

Αντικείμενο

Είναι σαφές, κατά τη γνώμη μας, ότι η **αλληλεγγύη** και η **εμπιστοσύνη** ως συστατικά του μετώπου για την αντιμετώπιση της πανδημίας έχουν μεταβληθεί σημαντικά στις διαφορετικές φάσεις της πανδημίας. Είναι αρκετά σημαντικό να μελετηθεί διεξοδικά πώς αυτές οι δύο έννοιες επηρεάζονται **από την πληροφορία που παρέχεται δημόσια** (που αφορά την πληροφόρηση από τους δημόσιους φορείς) και πώς διαμορφώνονται βάσει των κοινωνικών πρακτικών και των δράσεων σε μικρότερη κλίμακα (δήμου, τοπικής περιοχής). Στόχος της μελέτης είναι η **εξεύρεση μέτρων και κινήτρων για την ενδυνάμωση της συνεργατικότητας και αλληλεγγύης εν μέσω κρίσεων ή/και σε περιόδους ανάταξης της κοινωνίας και της οικονομίας**.

Βασικά ερωτήματα

- Σε ποιο βαθμό η αλληλεγγύη μπορεί να διατηρηθεί κατά την διάρκεια παρατεταμένων πανδημικών φαινομένων;
- Σε ποιο βαθμό η αλληλεγγύη μπορεί να ενδυναμωθεί παράλληλα με την ενεργοποίηση του κρατικών φορέων για την περιφρούρηση των δημόσιων αγαθών;
- Με ποιες κοινωνικές πρακτικές και δράσεις σε μικρότερη κλίμακα μπορεί να συνδεθεί η αλληλεγγύη;

Χρονοδιάγραμμα: 18 μήνες

Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός: 100.000 ευρώ

XVII. Ευέλικτη Εργασία, Απασχολησιμότητα και Ανθεκτικότητα της απασχόλησης στη μετά COVID-19 εποχή

Υπεύθυνος έργου: Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών

Αντικείμενο

Μελέτη των **επιπτώσεων της πανδημίας στις μορφές εργασίας** (ευέλικτη, εποχική, μερική, τηλεργασία) κατά κλάδο απασχόλησης και θέση στο επάγγελμα (ειδικευμένη/ανειδίκευτη, πνευματική/χειρωνακτική) προκειμένου να δούμε εκ νέου την ιεράρχηση των επαγγελμάτων, τις αλλαγές που προκαλούνται από τις νέες δεξιότητες που χρειάζονται και τις νεο-διαμορφούμενες τάσεις στην αγορά εργασίας. Η μελέτη αυτή αφορά την **ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας και της αναδιάρθρωσης της αγοράς εργασίας** εν όψει της ραγδαίας εισόδου της κοινωνίας της πληροφορίας και του διαδικτύου στην ζωή και την απασχόληση όλων. Επίσης, θα βοηθήσει στην επισήμανση των **νέων ευκαιριών στην απασχόληση/επιχειρηματικότητα και στη διάγνωση νέων εξειδικεύσεων και πεδίων κατάρτισης/εκπαίδευσης**.

Πλαίσιο

Ο ιδιωτικός τομέας της οικονομίας ήταν αυτός που θίχτηκε περισσότερο από την πανδημία καθώς μειώθηκε η ζήτηση και περιορίστηκαν οι ευκαιρίες για αύξηση του κύκλου εργασιών τους. Μια σειρά από οικονομικοί κλάδοι θίχτηκαν αρκετά από την πανδημία, ενώ άλλαξαν σε πολύ σημαντικό βαθμό οι εργασιακές συνθήκες και προωθήθηκαν ευέλικτες μορφές εργασίας. Η μελέτη θα επικεντρωθεί σε **συγκεκριμένους κλάδους έντασης εργασίας** (π.χ. τροφίμων, εστίασης, εμπορίας και τουρισμού) προκειμένου να εξεταστούν οι **νέοι όροι απασχόλησης και οι συνθήκες εργασίας**. Με αυτό τον τρόπο είναι δυνατή η βελτίωση των μέτρων για την αύξηση της απασχολησιμότητας και τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης των εργαζομένων σε συνθήκες πανδημίας.

Βασικά ερωτήματα

- Σε ποιο βαθμό η ευέλικτη εργασία καλύπτει ικανοποιητικά τις ανάγκες των συγκεκριμένων κλάδων;
- Σε ποιο βαθμό οι συνθήκες απασχόλησης εξασφαλίζουν την υγεία των εργαζομένων στους κλάδους έντασης εργασίας;
- Πώς μπορεί να εξασφαλιστεί η βελτίωση των όρων και των συνθηκών απασχόλησης των εργαζομένων σε συνθήκες πανδημίας;

- Πώς μπορεί να επιτευχθεί η ανθεκτικότητα στην απασχόληση στην μετά COVID-19 εποχή;

Χρονοδιάγραμμα: 18 μήνες

Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός: 100.000 ευρώ

XVIII. Περιορισμοί στην κινητικότητα και τη μετανάστευση στη μετά COVID-19 εποχή

Υπεύθυνος έργου: Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών

Πλαίσιο

Μελέτη των **επιπτώσεων της πανδημίας στην εδαφικότητα** (π.χ. τοπικό, περιφερειακό, δια-εθνικό επίπεδο), καθώς επίσης στα κριτήρια και τους παράγοντες που επηρεάζουν την **κινητικότητα των πολιτών της χώρας, των υπηκόων χωρών της ΕΕ και των μεταναστών(εκτός ΕΕ)/προσφύγων**. Οι νέοι περιορισμοί και τα κριτήρια που ρυθμίζουν την κινητικότητα οδηγούν ταυτόχρονα στην επιστροφή σημαντικού τμήματος των νέων-Ελλήνων που μετανάστευσαν κατά την προηγούμενη περίοδο εκτός Ελλάδας (λόγω της οικονομικής κρίσης). Το κλείσιμο των συνόρων και οι περιορισμοί στην κινητικότητα κατά την πρώτη φάση της πανδημίας διευκόλυναν τον περιορισμό της πανδημίας αλλά παράλληλα αύξησαν τα προβλήματα στις οικονομίες των χωρών που επέλεξαν να εντείνουν αυτά τα μέτρα. Σε κάθε περίπτωση, είναι ορατά τα χαρακτηριστικά των νέων διευθετήσεων σχετικά με την κινητικότητα και την μετανάστευση τόσο στην Ελλάδα όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Στόχος

Στόχος αυτής της μελέτης-έρευνας είναι να εξετάσει σε ποιο βαθμό οι περιορισμοί της κινητικότητας βελτίωσαν την υγειονομική κατάσταση στις διαφορετικές περιοχές της χώρας ή και δημιούργησαν προβλήματα στην οικονομική ανάπτυξη συγκεκριμένων κλάδων και περιοχών. Είναι γνωστό ότι προκειμένου να διευκολυνθεί η παραγωγή αγροτικών προϊόντων άρθηκαν οι περιορισμοί στη μετακίνηση των μεταναστών εργατών γης. Το ίδιο συνέβη και σε άλλους κλάδους προκειμένου για τη διευκόλυνση της παραγωγής αγροτικών προϊόντων και τροφίμων αλλά και την ενδυνάμωση του τουρισμού. Η μελέτη των περιορισμών (και των άρσεων τους) στις διαφορετικές μορφές κινητικότητας θα βοηθήσει στον **καθορισμό μέτρων πολιτικής για την κάλυψη των κενών στην αγορά εργασίας**, καθώς επίσης **στην αξιοποίηση των νέων Ελλήνων που επιστρέφουν στην χώρα τους**.

Βασικά ερωτήματα

- Σε ποιο βαθμό οι περιορισμοί της κινητικότητας βοήθησαν στην μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από την πανδημία;
- Πώς μπορούν να καλυφθούν οι σταθερές και οι εποχικές ανάγκες σε ξένο εργατικό δυναμικό στην εποχή της πανδημίας;

- Σε ποιο βαθμό η ρύθμιση της κινητικότητας και της μετανάστευσης βοηθά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας;
- Πώς θα αντιμετωπιστούν οι ανάγκες σε εργατικό δυναμικό σε συνθήκες εντεινόμενων περιορισμών στην κινητικότητα;

Χρονοδιάγραμμα: 18 μήνες

Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός: 100.000 ευρώ

XIX. Αξιολόγηση των μέτρων που αφορούν την παιδική φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό στην Περιφέρεια Αττικής

Υπεύθυνος έργου: Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών

Πλαίσιο

Η ανάγκη για να αναπτυχθεί ένα **στρατηγικό πολυεπίπεδο σχέδιο δράσης για τη μείωση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού** είναι μία από τις υψηλές προτεραιότητες της Περιφέρειας Αττικής. Η ανάλυσή μας θα στηρίζεται σε δεδομένα (evidence-based analysis) και θα αφορά **τις συγκεκριμένες πολιτικές, τα προγράμματα και τις υπηρεσίες** που έχουν επίδραση στο φαινόμενο (μαζί με τα εμπόδια και τις ευκαιρίες), και θα συμπεριλαμβάνει στοχευμένες προτάσεις πολιτικής που θα αποτελέσουν τη βάση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πρόκλησης της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Περιφέρεια Αττικής.

Οι συγκεκριμένες ομάδες **κοινωνικά ευάλωτων παιδιών** που θεωρούνται ιδιαίτερα εκτεθειμένα στη φτώχεια και στους κινδύνους, όπως έχουν προσδιοριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως οι τέσσερις ομάδες στόχου για την «Εγγύηση των παιδιών» (ChildGuarantee) είναι οι ακόλουθες:

- «Παιδιά που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες» (children living in precarious situations) και περιλαμβάνουν παιδιά των οποίων η επισφάλεια συνδέεται με την οικονομική δυσπραγία του νοικοκυριού τους (περιλαμβάνονται παιδιά περιθωριοποιημένων πληθυσμών και Ρομά)
- «Παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα» (children residing in institutions) όπου περιλαμβάνονται και παιδιά με χρειάζονται προστασία και ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.
- «Παιδιά με μεταναστευτικό ιστορικό»(children with a migrant background) όπου περιλαμβάνονται παιδιά προσφύγων, παιδιών οικογενειών με αιτούντες άσυλο, κ.λπ.
- «Παιδιά με αναπηρία ή/και με ειδικές ανάγκες (children with disabilities and/or special needs) όπου περιλαμβάνονται παιδιά με μακροχρόνιες φυσικές δυσλειτουργίες, ψυχολογικά προβλήματα, κ.λπ.

Αντικείμενο

Η υλοποίηση αυτής της μελέτης/έρευνας περιλαμβάνει έξι διασυνδεδεμένες δραστηριότητες: (1) βιβλιογραφική επισκόπηση βασιζόμενη στην θεωρία και τις σχετικές

πολιτικές, (2) χαρτογράφηση που θα στηρίζεται στις βασικά πεδία πολιτικής και ειδικότερα θα αφορά τις τέσσερις ομάδες στόχου, (3) μεθοδολογία και εργαλεία ανάπτυξης μια λεπτομερούς ανάλυσης, (4) συμβουλευτικές συναντήσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς για να επισημανθούν τα εμπόδια και οι ευκαιρίες, (5) ανάλυση πολιτικής, (6) προτάσεις πολιτικής για τους φορείς και την Περιφέρεια Αττικής. Τέλος, στηριζόμενη στα βασικά δεδομένα η ανάλυση αυτή θα περιλαμβάνει και επισκοπήσεις συγκεκριμένων πολιτικών παρέμβασης σχετικά με τους οικονομικούς και κοινωνικούς κινδύνους, τα δικαιώματα των παιδιών, καθώς επίσης την προστασία και τη φροντίδα των παιδιών.

Χρονοδιάγραμμα: 12 μήνες

Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός: 100.000 ευρώ

XX. Ανθεκτικότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (RESADAPT): Κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανισότητες στην Περιφέρεια Αττικής

Υπεύθυνος Έργου: Καθηγητής Νίκος Δεμερτζής, Πρόεδρος ΕΚΚΕ

Στόχος στον οποίο εντάσσεται η πρόταση: Στόχος Πολιτικής 2

Το πλαίσιο

Η προτεινόμενη Δράση ανταποκρίνεται στον Στόχο Πολιτικής 2 του Προγράμματος της Αττικής 2021-2027, ο οποίος αναφέρεται σε «μια πιο πράσινη, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μεταβατική προς την οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης».

Όπως προκύπτει από πρόσφατες μελέτες, οι ανισότητες των παγκόσμιων κατά κεφαλήν εκπομπών CO₂ μειώθηκαν σημαντικά από την υιοθέτηση του Πρωτοκόλλου του Κιότο μέχρι σήμερα. Παράλληλα όμως παρατηρείται αύξηση των ανισοτήτων εισοδήματος και εκπομπών CO₂ σε ενδοκρατικό επίπεδο. Από τα -περιορισμένα- εμπειρικά δεδομένα φαίνεται ότι η περιβαλλοντική ποιότητα και το κόστος προσαρμογής στους κινδύνους που απορρέουν από την περιβαλλοντική υποβάθμιση κατανέμεται άνισα μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών ομάδων σε εθνική κλίμακα. Μάλιστα, τούτο δεν συνεπάγεται ότι οι εν λόγω ομάδες συμβάλλουν αναλογικά στην επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 10% των παγκόσμιου πληθυσμού με τα υψηλότερα εισοδήματα ευθύνεται για το 45% των παγκόσμιων εκπομπών, ενώ το 50% του πληθυσμού που διαθέτει τα χαμηλότερα εισοδήματα συμβάλει στο 13% των εκπομπών. Ως εκ τούτου, οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες αρκούν για να διαφοροποιήσουν τη συμβολή αλλά και την έκθεση του πληθυσμού στους κινδύνους που απορρέουν από τις κλιματικές μεταβολές, αυξάνοντας την τρωτότητα ορισμένων ομάδων του πληθυσμού.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της ενεργειακής φτώχειας. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, στην Ελλάδα το ποσοστό του πληθυσμού που δηλώνει οικονομική αδυναμία να καλύψει της ενεργειακές του ανάγκες για θέρμανση αυξήθηκε κατά 10% την περίοδο 2008-2017, αγγίζοντας το 25,7% το 2017, όταν την ίδια χρονιά στην ΕΕ-28 δεν ξεπερνά το 8,2%. Επίσης, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι ήδη ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού είναι πολύ πιο εκτεθειμένες στον κίνδυνο της ενεργειακής φτώχειας, κάτι

που παρατηρήθηκε ιδίως κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Το 2017 το 45,3% του πληθυσμού σε κατάσταση φτώχειας στην Ελλάδα, δηλαδή έχει εισοδήματα μικρότερα του 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος, δηλώνει αδυναμία να θερμάνει επαρκώς την κατοικία του. Κατά συνέπεια, η υψηλή έκθεση των πιο ευάλωτων κοινωνικοοικονομικών ομάδων στους κινδύνους που απορρέουν για την κλιματική αλλαγή/κρίση δύναται να πολλαπλασιάσει το ανθρώπινο και οικονομικό κόστος της αδράνειας.

Στο πλαίσιο αυτό, η διαμόρφωση μιας αποτελεσματικής εθνικής στρατηγικής για την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής προϋποθέτει τη χαρτογράφηση της (άν)ισης έκθεσης των επιμέρους κοινωνικοοικονομικών ομάδων του πληθυσμού στους κλιματικούς κινδύνους. Όπως διαπιστώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχετική της έκθεση, παρατηρείται σημαντική έλλειψη επιστημονικής πληροφόρησης και δεδομένων όσον αφορά τις κοινωνικές διαστάσεις της περιβαλλοντικής πολιτικής, καθώς και τη σύνδεση μεταξύ των κοινωνικών και των περιβαλλοντικών ανισοτήτων. Επισημαίνεται δε η ανάγκη για περαιτέρω επιστημονική διερεύνηση αυτών των ζητημάτων. Όπως επισημαίνεται σε εκθέσεις διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών και πρόσφατες μελέτες, η ενσωμάτωση των κοινωνικών παραμέτρων κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την κλιματική αλλαγή (και αντιστρόφως) είναι απολύτως αναγκαία, προκειμένου να εξαλειφθεί η σύγκρουση και να ενισχυθεί η συνέργεια των επιμέρους περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων.

Αντικείμενο

Η εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή οφείλει να λαμβάνει υπόψιν τις στάσεις και αντιλήψεις των τελικών αποδεκτών της σχετικής νομοθεσίας, δηλαδή των πολιτών. Τούτο διότι ο τρόπος που γίνεται αντιληπτό το κόστος των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και η έκθεση στους κλιματικούς κινδύνους είναι συνάρτηση των ατομικών προτιμήσεων (και αντιλήψεων), οι οποίες δύναται να παράγουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανισότητες. Οι ομάδες χαμηλού εισοδήματος είθισται να έχουν χαμηλότερη ζήτηση για περιβαλλοντική ποιότητα σε σχέση με εκείνες υψηλού εισοδήματος. Επιπλέον, οι επιμέρους κοινωνικοοικονομικές ομάδες αντιλαμβάνονται τον περιβαλλοντικό κίνδυνο διαφορετικά, προσμετρώντας τα αντισταθμιστικά οφέλη που ανακύπτουν από μια ρυπογόνο δραστηριότητα, όπως το χαμηλό κόστος ακίνητης περιουσίας ή η δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Οι εκτιμήσεις της WWF και του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών (2009) για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής την περίοδο 2020-2050, μεταξύ άλλων, και στην Αθήνα, δυστυχώς επιβεβαιώθηκαν. Οι κάτοικοι της Αττικής βιώνουν ήδη περισσότερες ημέρες καύσωνα και

πιο έντονες βροχοπτώσεις. Οι πρόσφατες εμπειρίες με τις ανεξέλεγκτες δασικές πυρκαγιές στην Αττική και τις πλημμύρες στις περιοχές της Μάνδρας, του Ασπροπύργου και της Μαγούλας μαρτυρούν την αυξημένη τρωτότητα ορισμένων περιοχών της Περιφέρειας Αττικής και την ανάγκη για ενίσχυση της ανθεκτικότητά τους (*resilience*) στις κλιματικές μεταβολές.

Αντικείμενο της προτεινόμενης δράσης είναι η ανάλυση της συσχέτισης περιβαλλοντικών και κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων στην περιοχή μελέτης, η εκτίμηση της ετοιμότητας της Περιφέρειας Αττικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή/κρίση, καθώς και η περί περιβαλλοντικής δικαιοσύνης αντίληψη των πολιτών της στο ευρύτερο πλαίσιο της κοινωνίας της διακινδύνευσης.

Η Δράση συνάπτεται με θεματικές που περιλαμβάνονται σε ερευνητικό πακέτο εργασίας που έχει αναλάβει και εντός συντόμου χρονικού διαστήματος θα ολοκληρώσει το ΕΚΚΕ στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο Εθνικό Δίκτυο για την Κλιματική Αλλαγή και τις Επιπτώσεις της (<https://climimpact.gr/network/core>).

Στόχοι

Η προτεινόμενη Δράση αποσκοπεί να διερευνήσει:

- την τρωτότητα και την ανθεκτικότητα της Περιφέρειας Αττικής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής,
- τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανισότητες στην Περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα, την άνιση έκθεση του πληθυσμού στους κλιματικούς κινδύνους και κατά πόσο αυτή διαφοροποιείται βάσει κοινωνικοοικονομικών διαφορών,
- τις κοινωνικές διαστάσεις (και επιπτώσεις) των υφιστάμενων και μελλοντικών μέτρων για την κλιματική αλλαγή και ειδικότερα, κατά πόσο οι πολιτικές αυτές επιδεινώνουν ή διορθώνουν τις υφιστάμενες ανισότητες,
- την πρόσληψη και νοηματοδότηση των περιβαλλοντικών απειλών με όρους περιβαλλοντικής δικαιοσύνης.

Μέθοδος υλοποίησης

Προς τούτο, θα πραγματοποιηθεί:

- α) *ανάλυση και επεξεργασία δευτερογενών δεδομένων* που αφορούν την τρωτότητα και ανθεκτικότητα της Περιφέρειας Αττικής,
- β) *ποιοτική έρευνα* με τη μέθοδο των ομάδων εστίασης (*focusgroups*), προκειμένου να προσδιοριστούν και από τα κάτω οι θεματικοί άξονες του ερωτηματολογίου της έρευνας γνώμης. Θα χρησιμοποιηθούν έξι ομάδες εστίασης των 8 περίπου ατόμων, που θα

επιλεγούν με κριτήριο το κοινωνικοοικονομικό τους επίπεδο και την έκθεσή τους στους κλιματικούς κινδύνους καθώς και

γ) *ποσοτική έρευνα γνώμης* σε αντιπροσωπευτικό δείγμα των κατοίκων της Περιφέρειας Αττικής, με σκοπό την αποτύπωση των απόψεων και στάσεων τους, όσον αφορά την τρωτότητά τους στις κλιματικές μεταβολές και τα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή,

δ) *συγκριτική ανάλυση* των αποτελεσμάτων της έρευνας γνώμης με τα ευρήματα προηγούμενης πανελλαδικής έρευνας που διεξήχθη από το ΕΚΚΕ το 2020 στο πλαίσιο του Εθνικού Δικτύου για την Κλιματική Αλλαγή (CLIMPACT), προκειμένου να διαφανεί αν και σε ποιο βαθμό οι απόψεις των πολιτών όσον αφορά την τρωτότητά τους στους κλιματικούς κινδύνους, καθώς και οι στάσεις τους απέναντι στην κλιματική αλλαγή έχουν διαφοροποιηθεί μετά τις πρόσφατες εμπειρίες σε ακραία καιρικά φαινόμενα και φυσικές καταστροφές στην Περιφέρεια Αττικής.

Χρονική διάρκεια: 18 μήνες

Εκτιμώμενος προϋπολογισμός: 155.000€